

Mine Plansbilleder

Tilhører
Konne Giese
Larsen datter

Agnes og Marinus forloves 1937

Gurli, Gert, Hanne Grete, Bent

Mine erindringer og historier om mine aner.

November 2010.

*Kære mor her har du en lille bog, hvor i du kan skrive dine erindringer tanker o.s.v.
Hvad du kan fortælle og tænker på er uvurderligt så bare skriv løs.
De kærligste hilsner fra din datter Anja.*

Disse linjer fra min ældste datter Anja var ikke til at misforstå. Jeg fik den lille bog af Anja i 1993, så nu er det vist på tide her i 2010, at jeg får renskrevet noget af det, jeg havde skrevet i bogen der i 1993, samt en hel del mere som popper op. Anja ønskede virkeligt og troede på mit oprigtige ønske om, at skrive mine egne oplevelser fra min dejlige barndom og ungdom, samt skrive om alle de dejlige fortællinger og anekdoter fra min egen mor Agnes og bedstemor Stinnes liv, samt skrive om da min far Marinus senere kommer ind i billedet. Det skulle der gerne blive en bog ud af. "Jamen forfædre man skriver om, skal jo være kendte eller lærte folk" har jeg ofte sagt, men både Anja, Ditte og Bjarke, vore tre børn mente, at de ting som kommer fra et oprigtigt hjerte, altid vil være uvurderligt læsestof, jeg skulle bare klemme på. Ok jeg skriver.

Der var travlhed i den lille landsby Sparkær i efter krig årene. Man var lettet nu, hvor krigen endelig var ovre. Der skulle blive nok arbejde at tage fat på, alle var optimistiske, arbejdsmoralen var høj, og folk var vant til at spare, så fremtiden tegnede lys, og mange børn kom til verden i disse år. Hjemme i stuen var middagsmaden vel overstået. Familien gjorde sig i stand til familie besøg hos en højgravid tante. Tante Laura ventede barn nr. fire. Vi børn elskede, ja i hele vores barndom, at besøge min farbroder Svend og denne sjove og gæstfrie tante Laura og lege på gården med vore to fætre og tre kusiner. Vi tegnede og legede især meget med påklædningsdukker os piger. Midt i tumulten med at blive færdige, fik min mor veer. Mor skulle føde ca. d. 20 oktober, i dag var det søndag d.12 september. Først troede mor, at det var pluk veer, men nej ind i sengen, ringe efter jordmoderen, afbud til tante Laura og onkel Svend, som så i stedet for senere kom på barselsvisit hos os, denne søndag eftermiddag. Knap to timer og jeg så dagens lys. Godt to kilo og 48cm. lang præcis 14.30. "Så lille" sagde alle, men det var kun begyndelsen. I en hel måned spiste jeg faktisk ikke og vejede nu kun knapt to kg. Mor var desperat, sov ikke, prøvede at amme mig, holde mig vågen, så jeg kunne spise, lige lidt hjalp det. "Hun er for lille tåler ikke andet end modernælk", sagde lægen. "Op til mor i Møgelbjerg hun må kunne hjælpe" tænkte mor. Op i barnevognen med mig og af sted i en fart. To km. så var min mor hjemme i sit barndomshjem. Et lille husmandssted hvor bedriften ikke var stor, men til gengæld blomstrede haven om kap med glæden, varmen og gæstfriheden i det. Min bedste Stinne og bedstefar Andreas hjem i Møgelbjerg. Andreas havde været bestyrer på en gård nær Viborg, men kort tid efter mors fødsel, havde de købt dette sted, hvor de hurtigt faldt til.

Der var 9½, års forskel på Stinne og Andreas, bedstemor Stinne blev født d.6 februar 1896 og bedstefar Andreas d.17 september 1886. Bedste Stinne var meget stolt over at have fået en uddannelse som konditor, det var meget usædvanligt dengang, at piger overhovedet fik en uddannelse. Men når Amors pilen rammer og maven vokser på en 19 års pige i 1915, blev man gift og fik børn. Her i dette hjem fik de to piger, og det var en selvfølge, at Bedste blev hjemmegående husmoder. Det var nu også for det meste Bedste, som stod for pasningen af køerne, grisene og hønsene. Haven blev passet efter alle kunstens regler, og præmier fik de skam for bedste velholdte have. Inde i huset kom renligheden i anden række. Men bages og syltes det blev der til glæde for familien og vennerne samt naboerne.

Andreas min morfar var jæger om en hals. ”Kan I ikke forstå, at stå der i lysningen en tidlig morgen, se dyrene og føle naturen helt ind til marven, og sporten i at ramme plet så dyret intet mærker. Komme hjem til min lille kone og gøre hende glad, så vi endnu engang kan spise dejligt vildt,” sagde han ofte, mor troede nu nok, at han var helt klar over at hans lille kone havde rigeligt at se til, når han tog på jagt. Han havde fået udstoppet en fiskehejre, en fasan og fået lavet et lille tæppe af en grævling. Vi børn syntes altid, at det så ”herskabeligt” ud med disse udstoppede dyr i Bedstes stue. Spille violin kunne Andreas så sandelig også. Som dreng havde han ”lånt” lærerens violin, og han blev fra første færd forelsket i dette instrument. Han fik sådan en på øret, at han lige siden blev næsten døv på det ene øre. Han købte siden en violin og mangen engang gik dansen i stuen i Møgelbjerg. Bedste Stinne elskede denne livsglade mand. To små drenge havde de mistet. Det var også lige ved, at Bedste også gik væk ved den første drengs fødsel, men resolut løftede Andreas sengen, så Bedste ikke skulle forbløde. Lægen fjernede den rest af moderkagen, som sad fast og var årsagen til miseren. Den lille nyfødte dreng var imidlertid svag. Han blev døbt hjemme og døde kun 8 dage gammel. Hans navn var Aage Richard født 6februar 1917 og død 14 februar. Den anden lille dreng de fik 1 juli 1923 bliver døbt Anker Richard, han døde også som spæd 15 september 2½mdr gammel. To piger, min moster Frida d.21 november 1915 og min mor Agnes d.25 november 1918 blev det til. De var som nat og dag, sagde man, lige så lydig min mor var, lige så sprælsk og næsvis var min moster. Morfar Andreas elskede og forkælede disse to piger. De fik alt det, som var muligt at afse fra dette lille husmandssted. Min mor kom i lære som modist i Viborg, og min moster kom i lære som frisør i Hald ved Skive.

Men denne dag midt i oktober var kun Bedste hjemme. Mor kaldte,” nu dør Hanne snart, hun har ikke spist, gjort sig våd og sover hele tiden, jeg er sikker på hun snart dør af sult.” Tårerne løb ned af kinderne, ikke flere små børn ville de miste. Bedste havde jo mistet sine to drenge, moster Frida havde mistet sin første dreng Jon, og mor havde mistet sit første fødte barn Arne kun syv mdr. gammel. Arne ville ikke rigtig vokse efter de første tre måneder, og blev blå når han græd, aldrig kunne mor og far få ro. De gik på skift med ham og til sidst måtte de indlægge ham på Viborg sygehus, hvor han døde 7 dage efter. Det var sådan et tab, og der gik hele tre år, før Gurli endelig kom. Far og mor havde sat alt ind på, at skulle være forældre. Mor var 21 år og far 27 år. Mor droppede et kursus på husholdningsskole af længere varighed, som hun netop havde meldt sig til. Far havde moderniseret en lejlighed, og giftes blev de. D.21 april 1940 stod brylluppet i Sparkær kirke, lige kort tid efter at tyskerne var gået ind i landet. Kun den nærmeste familie og nære venner var inviteret, det var trange tider, men holdt bryllup det blev der. ”Hvordan kan I holde bryllup, nu hvor tyskerne er i landet?” spurgte Bedstes nabo kone. Bedste svarede ”ja men det er vi altså nød til,” så blev der ikke spurgt mere. Bedste Stinne og bedstefar Andreas var meget stolte af deres flotte og arbejdsomme svigersøn Marinus, som Agnes nu havde kendt i 5år og var blevet gift med. Far kom fra nabo sognet Lundgårdsmark og var søn af landmand, bolsmand og sognerådsformand Peder Sørensen og Kristine. Marinus var nu tømmersvend hos sin svigerfar Andreas, søsters mand Johannes i Sparkær. Far havde en Nimbus motorcykel dengang endda med sidevogn, og mor havde syet lækker dress i læder til dem begge to, så de var ret seje. De havde nyt deres ungdom, gået til bal mangen en lørdag aften, været på mange telt ture med vennerne og gået til gymnastik og boldspil. Nu da Arne var i vente, og de havde været kærester så længe og var blevet gift, glædede de sig og viste, hvad der skulle prioriteres. Mor havde gennem sin ungdom været på flere sy kurser. Hun havde glæd sig til et husholdningsskoleophold, da hun opdager at Arne var i vente. Hun spøjte med, at det nok var far som ikke ville undvære hende, da dette var et længerevarende ophold, hun havde meldt sig til.

”Jeg går ud og malker den bedste ko” sagde Bedste. ”Det er bedre Hanne dør af mælken end af sult, så kan den læge nu sige hvad han vil.” Snart var mælkeblandingens kogt. ”Jamen hun kan jo ikke spise med ske den lille hare unge, og vi har ingen sut,” sagde mor. De ledte alligevel i skabe og skuffer, og i det samme bankede det på døren. En rejsende stod uden for døren, han ville sælge huskeråd fra sin kuffert. En enkel sut fandt han på bunden af kufferten.

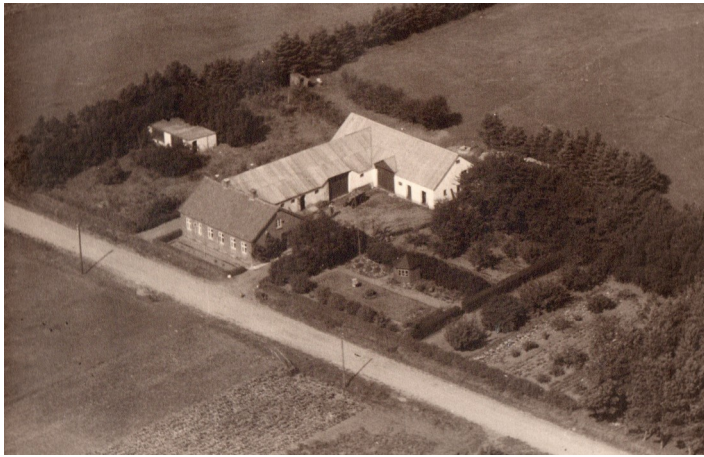
Hurtig blev den skoldet og krænget på den nu fyldte sodavandsflaske og flaskens indhold blev drukket." Du milde nu dør hun nok, tror du hun kan tåle det?" sagde mor, hun var bange. Lægen havde jo sagt "kun moder mælk," og mor havde virkelig forsøgt, men der kom kun få dråber, når hun ammede. Og nu dette men de måtte jo forsøge. "Jeg kører hjem nu, så kommer Marinus og giver jer besked om udfaldet senere på dagen," sagde mor. Heldet var med dem. Efter ti timers søvn vågnede jeg, strakte mig og var våd til skindet. "Se Marinus Hanne smiler, hun strækker sig, hun lever." Fra denne dag og hele vinteren igennem cyklede Bedste de to km. til Sparkær med mælk fra den bedste ko.

Mine 2 ældre søskende var meget forskellige. Gurli blev født godt 5 år før mig d.11 maj 1943, og var smuk som en blomst med store mandelformede brune øjne. Hun var jo blevet meget forkælet som enebarn i de 4 år, inden Gert kom d.19 maj 1947. Gurli var altid sød og rar, selv om hun tit var jaloux og til tider gerne så os et vist sted hen. En dag ved middags bordet stod der agurkesalat i en skål. Mor skulle lige hente noget og sagde til Gurli, at hvis Gert fik noget af det i sin mad, ville han død. Mor havde ikke mere end set væk, og Gurli gav ham en ordentlig skefuld af eddiken i maden. Det var jo bevis nok på, at hun syntes, det var bedre før som enebarn. Gurli var tit syg især de første år, alt bed på hende. Nu havde mor og far jo mistet Arne, så Gurli blev jo nærmest pakket ind i vat. Mor havde også meget travlt med os to små nu, syede og strikkede helst alt tøjet til os alle, og før var der jo kun Gurli. Nu skulle hun pludselig være store søster og hjælpe til, det var bestemt ikke altid lige sjovt. Hun mindes tydeligt, den dag Gert blev født. Ingen interesserede sig for hende, alle skulle bare se den nye baby dreng. Så da jeg kom 16 måneder senere, tænkte Gurli, "nej nu var det bare for meget, en mere nu kunne det snart være nok" Men en rigtig god, kærlig og hjælpsom store søster, som vi altid kunne regne med, det var og er Gurli.

Lejligheden far havde lejet og moderniseret lige før mor og han skulle giftes, var for længst for trang. Nu skulle der bygges et hus. Så allerede under krigen, i begyndelsen af anden verdens krig, købte far og mor en grund på samme gade som værkstedet lå bare på modsatte side. Huset blev bygget i to etager med kælder, men først med ubenyttet første etage. Først efter endt arbejde kl.18, kunne far få tid til at arbejde på sit eget hus. Han måtte bygge under mørklægningen ved lyset fra en lommelygte ligeledes om aftenen i vinter sæsonen. Dette hus havde far selv tegnet, og murermester Otto Thestrup fra Sparkær stod for murerarbejdet. Det tog to år før huset var færdigt bygget.

Far var fingernem som få. Lige fra han var barn, lavede han mange hjælpemidler i træ til gården på Lundgårdsmark. En vindmølle og en vandmølle blev det blandt andet til. Så i lære som tømre det skulle og kom han. Far havde gået i skole i Gammelstrup, så en dag efter konfirmationen blev hestevognen spændt for og turen gik til Stoholm. Her var fars moster Kirsten gift med tømremester Søren Jensen Bøvling. "Du bliver nød til at oplære Marinus i tømmer og snedkerfaget, knægten her er kun interesseret i træ" sagde farfar Peder. Onklen havde nok lagt mærke til nevøens evner ved tidligere besøg på gården på Lundgårdsmark. Marinus kunne starte i morgen, og sådan blev det. Først som arbejdsdreng, tiden blev trukket ud inden læretiden, for som arbejdsdreng fik far ingen løn og blev rigtigt udnyttet, men efter et par år kom han endelig i lærer. Efter endt læretid, ville han prøve at arbejde i Sparkær. Far havde egentlig ikke været meget på disse kanter, faktisk følte han sig mere hjemme i Stoholm og Skive. I Skive havde han gået på teknisk skole og bestået svendeprøven med ros d.29 marts 1935 21½ år gammel. Her i Sparkær kunne far bo og spise hos sin nye chef Johannes Christensen og dennes kone Petra. Men bestilles noget, det skulle der så sandelig også her. I alt tog fars læretid næsten 7½ år, for hans lærermester Bøvling blev ved med at udsætte svendeprøven, da en udlært tømre jo skulle som i dag stige meget i løn. Det var ikke så sært at far hurtigt ville finde en ny arbejdsplads, hvor han blev belønnet for sin flid og sit arbejde. Klokken 12 var der to retter mad, det var en selvfølge dengang at spise med, der hvor man boede og arbejdede. Der kom en meget pæn og vel friseret ung dame på knapt 20 år, hver dag at spise med.

Møgelbjerg , Agnes og Fridas barndomshjem

Kristine og Andreas 1915

Agnes og veninde

Kristine og Andreas sølvbryllup 1940
Marinus, Agnes, Frida og Asger

Marinus med sin elskede motorcykel
Agnes og Gurli i sidevognen

Marinus som
teenager

Marinus's lærerplads i Stoholm
Siddende bagerst til venstre

Marinus på håndværkerskole 1935, siddende 2.række
nr. 3 fra venstre

Marinus og Johannes (ny mester i Sparkær)

Marinus's barndomshjem på Lundgårdsmark

Højt til vejrs, Marinus i midten

Agnes som konfirmand
1933

Agnes til venstre og Frida til højre

Marinus til venstre

Agnes og
Marinus
ringforloves

Hun var en niece til mester Johannes Christensen og hans kone Petra, som var søster til morfar Andreas. Frida hed hun og havde egen frisørsalon i Sparkær. Efter nogen tid, far syntes, hun var meget flink, aftalte de så, at hun kunne komme med til lørdags bal og sidde bag på motorcyklen derhen. De var ikke mere end lige kommen indenfor det pågældende sted, og ”fuglen var fløjet.” Dette skete flere gange, så var far kureret. Alligevel var han en dag inviteret til eftermiddags kaffe og mødte op, da Frida syntes, han skulle se fotoalbummet og hendes frisørsalon. Far ventede og ventede og skulle lige til at gå, da der kom en meget ung pige cyklende. ”Hvem venter du på, er det min søster Frida?” spurgte hun, ”Ja faktisk har jeg ventet her et stykke tid, så kan vi jo vente sammen”, sagde far. Du milde hvor var ventetiden dog dejlig. Sødere og naturligere ung pige fandtes hvis ikke, min far var solgt, forelsket ja i den syvende himmel, har han senere fortalt. ”Nu cykler jeg altså hjem” sagde mor Agnes ”jamen jeg kan da følge dig” sagde far og sådanne blev de par, og det varede hele livet. Mor var knapt 17år og far 22år. Mor var ikke helt så klar, ikke danset ”af”, ville være ung lidt endnu, og far var tålmodig. Men så en lørdag aften til bal i forsamlingshuset i Sparkær, dansede mor lidt for mange gange med en ung fyr fra Skive. Han og en ven havde hørt, at der i Sparkær var to søstre Frida og Agnes, som altid var flotte i tøjet og velfriseret. Denne unge mand, som troede mor var frisøren, roste mors frisure og kjolen, og mor syntes, det var dejligt at blive rost lidt, så hun nød nok lidt for meget at danse med denne charmetrold. Far havde travlt med selv at danse. Han har fortalt at den første og sidste dans fik mor, så dansede han med damerne fra en ende af, han nænnede ikke, at nogle af pigerne skulle være ”bænkevarmere.” Men at mor var så omsværmet af den samme unge mand, det blev ham nu for meget. Far gik uden at sige et ord. Uden for tog han resolut en snor og bandt deres to cykler sammen og gik hjem. Mor kunne aldrig glemme synet af disse sammen bundne cykler. Marinus måtte jo være blevet jaloux og helt uden grund. Først da slog det hende, hvor meget hun elskede min far. Denne brun øjede rare ja til tider næsten for rar og retskaffen unge mand og ærligheden selv. Der skulle gå en hel uge, inden de igen mødtes og denne uge, har de senere begge fortalt, var den værste de havde haft, og fra denne dag af ville de hinanden og en fældes fremtid. Med denne bog tilegnet vores børn samt nære familie, vil jeg prøve at fortælle, beskrive, at mit og mine søskendes liv udspringer af disse to elskelige menneskers kærlighed til hinanden.

Vores mor Agnes var født med ”en nål i hånden”. Lige fra hun var lille pige, kunne og ville hun lære at sy. I ferierne hos sin moster Martine i Viborg, lærte hun sy kunstens ypperste facetter. Her kom byens fine fruer og fik skræddersyet tøjet, og alt det der blev syet og klippet her, ”slugte mor råt.” Modebladene fra Paris, som var fra i fjor, hvor modellerne jo stadigvæk var på mode i Danmark, fik mor lov at få. Ligeledes masser af lækre stofrester forærede hendes moster Martine hende, af disse stofrester syede mor tøj til sine dukker. Snart syede hun også mange smarte kjoler, dragter og frakker til sig selv, moster Frida og til Bedste Stinne. Det blev snart kendt lang omkring, at skulle der syes nyt dress, var det nok lige klogest at se Agnes dukketøj først. Hun fik en uddannelse som modist i Viborg som ganske ung. Mor syede altid de flotteste hovedbeklædninger som passede til dragter og frakker. Hun tjente penge nu hvor veninderne, naboer og bekendte fik syet af hende. Mor syede sandelig også sin egen konfirmationskjole. Senere sydede hun også Fridas og sin egen brudekjole. Mor syede også snart tøj til far samt strikkede trøjer og veste, nu da de var blevet kæresten. På billeder fra dengang ligner de ligefrem to berømtheder. En lille gran af misundelse er mor og far da heller ikke sluppet for. Mor fortalte, at hun fra deres lille lejligheds terrasse overhørte, at hendes nabo koner talte negativt om, at far selv byggede deres hus og mor syede, og at det var derfor, de kunne opnå alt det, de kunne i så ung en alder. Mor var for ung, og hun skyndte sig uset at gå ind. Pengene som hun tjente ved at sy tøj til naboer, venner og familie blev brugt til fliserne i deres nye hus, og mor syede tit til langt ud på natten.

Far byggede hus nr. to i 1951 på samme vej blot på modsat side, og lige op af værkstedet som han nu havde købt af sin mester, mors onkel Johannes Christensen. Det var først meningen at sønnen Børge skulle overtage stedet, men Johannes syntes, far havde alt det der skulle til, endvidere havde far meget af sin løn til gode. Børge boede i privaten efter sine forældres død, og bor der stadigvæk. Børge blev svend hos far, også senere da Bent købte værkstedet, vedblev han med at være ansat.

Børge var mors fætter, så de kom altid meget sammen privat. Han var gift med Karen, og de boede på første sal hos Bedste i begyndelsen af deres ægteskab. De fik to piger Bente og Karin som var på alder med Bent. Det nye hus far nu byggede, var efter datidens målestok virkelig en villa. ”Nu går Marinus ned med flaget,” sagde folk først købe værkstedet og nu bygge et nyt hus igen, dette skulle ende galt. De havde solgt det første hus, far havde bygget under krigen til Bedste Stinne og Andreas, de havde nu solgt deres gård i Møgelbjerg. De boede i stueetagen hos mor og far, imedens far byggede villaen. Far indrettede så første etage til en lejlighed, som de flyttede op i. De ville bo i Sparkær på deres gamle dage, her kunne de hjælpe til, da mor jo ikke altid var rask, samt havde os tre og masser af sytøj. Mange kom lang vejs fra for at se huset, far nu havde tegnet og bygget. Tænk der var et indmuret badekar i toilet rummet og fliser fra gulv til loft, to store stuer, et kontor som endda vendte ud mod værkstedet og et flot køkken med indbyggede skabe. På første sal et stort soveværelse med omklædnings rum og en lille altan, to børneværelser, et pulterkammer samt flere skunker, hvor der kunne opbevares ting og sager. Endvidere fuld kælder med vaskerum, viktualier rum med hejs op til køkkenet, fyrrum, en stor gang samt to rum til forskelligt brænde. Alt lavet af de ypperste materialer. Huset blev muret af murer mester Nielsen. (Holger Nielsens far) Holger har senere fortalt, at han var lærling hos sin far på daværende tidspunkt. Senere udvidede far værkstedet, og han byggede også sit eget savværk, så han kunne købe hele træstammer, og derved spare mange penge. Far var altid bange for, at vi børn skulle kravle op på disse store stammer. Men alligevel var det så sjovt at balancere på dem. Ligeledes at lege inde spånerne og i de store stabler af spær var en stor fristelse. Jeg husker kun, at der altid var megen aktivitet og liv på værkstedsgrunden. Ligeledes kom der mange gamle mænd og hentede gratis forskallings brædder, bare de selv huggede dem til brænde og selv bragte træet hjem, skulle de ikke betale for det.

Far og mor vandt stor respekt for deres flid, kreativitet, dygtighed og ærlighed. Far byggede rigtig mange huse, moderniserede også mange store landbrug, byggede Sparkærsforsamlingshus, hvor han også kom i bestyrelsen. Han var også med til at bygge den nye skole som stod færdig i 1963 samt en stor tilbygning til plejehjemmet Nordstjernen, hvor den gamle patriciervilla var og er Sparkærs flotteste bygning. Far var i Fjends Herreds Mesterforening, samt vurderingsmand for Kreditforeningen Danmark. Han sad mange aftener sent og tegnede huse, samt lavede tilbud på nye arbejdsopgaver samt skrev alle regningerne på arbejdet, som hans firma ”Sparkær Tømrer- og Snedkerforretning” havde udført. Ligeledes lavede far et utal af havemøbler om aftenen i de første år som selvstændig, af de stykker træ som var for korte og ikke kunne bruges til andet. I tresserne var far også begyndt at fabrikere køkkener samt meget mere snedker arbejde på værkstedet. Gennem tresserne og halvfjerdserne havde han sammen med Holger Nielsen firmaet ”Sparkær Huse.” De byggede husene fra A til Z, inklusiv anlæggelse af haverne, kloakkerne samt flise arbejdet. Far havde helt op til 17 mand i arbejde, da det gik alder bedst og Vagn Høeg på kontoret. Ligeledes byggede far et utal af arbejder boliger sammen med Kalle, som nu havde startet egen murer virksomhed efter endt lærer tid hos sin svigerfar murer mester Nielsen, Holger Nielsens far. Kalle var gift med Lilly, Holger Nielsens søster. Kalle har endvidere fortalt, at far var en ørn til det der med at skaffe bevillinger fra staten til disse billige arbejder boliger, til glæde for mange med lav indkomst. Afdragene var meget fordelagtige og renten ganske lille. Kalle og Lilly var venner med mor og far, lige som Holger og Jonna Nielsen jo også var. De havde camperet en hel del sammen, og senere da far kun levede, forsatte de sammen med ham. Det var også i de år Henriette boede meget hos far og mor, at Torsten var hendes gode legekammerat samt dansepartner og var med på campingferierne. Torsten er søn af Jonna og Holger. I dag har han overtaget sin fars ejendomshandel på præstebakken i Sparkær, han er gift og har to drenge. Jonna og Holger samt Lilly og Kalle er i dag Gurli og Steffens venner.

Bent kom i lære hos far efter 9kl. Han ville faktisk meget hellere have spillet på trommer i et orkester med Kurt Gårdsdahl, men far og Bent blev enige om, at en uddannelse aldrig var dumt at få først. Men det var også tit ret problematisk, at komme i lærer hos sin far. Bent var fabelagtig til regning, og dette var et stort plus som snedker og tømrer. Bent startede så i lærer, og snart nød Bent også at være på snedker værkstedet, hvor han fabrikere skabe, køkkener, døre og vinduer. Bent var

Børges mor Petra og Lis

Børge, Agnes' fætter

Holger, Marinus' første
lærling

Agnes og Marinus Sørensen
Viet i Sparkær kirke 21. April 1940

Gymnastikhold i Sparkær Agnes bagerst
nr 2 fra højre , Gerda nr 3

Agnes nr 2 fra højre på udflugt med vennerne

Huset bygget under krigen, Gurli, Gert
og mit fødehjem.

Villaen bygget i 1953, vores barndomshjem

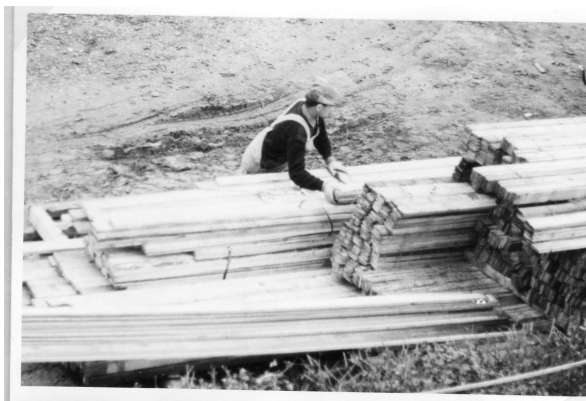

Villaen og værkstedet

Tømmermeter Marinus Sørensen

Marinus , en aktiv tømmermester

Agnes og Bedste
I en hyggestund

Marinus med sin store hobby

Min barndomsgade

ikke så meget tømre som snedker, han ville ikke så gerne arbejde på husenes tage men meget hellere arbejde på værkstedet, dette arbejde var sværere og en større udfordring. Bent var og er meget arbejdsom og kreativ, han var altid en stor hjælp for far. Far roste ham altid til os, og sagde at Bent kom med gode ideer og var kvik på fingrene. Far og senere også Bent, kom altid på klokkeslæt kl. 9, 12, 15, og 18 ind at spise. Tit var der også kunder med til kaffe eller med inde på kontoret hos far, så mor og Bedste havde altid nok at gøre. Efter de to retter til middag kl. 12 skulle far altid have sin middagssovn på divanen med avisen hen over hovedet. Så skulle han ikke forstyrres og telefonen helst ikke ringe, den ene vi havde, stod nemlig der inde på kontoret. De første skoleår var der en times middagspause, så os der boede nært vort hjem kunne også nå at spiste middagsmad, og så fortsatte timerne til kl. fire. Vi skulle også i starten i skole 4 timer om lørdagen, der var ingen "kære mor".

Altid bar vores far Marinus en Alpehue, senere en kasket, han ville dække og beskytte sin bare isse. Far lavede altid sjov med, at han tabte det sidste hår på issen, da han blev gift med mor. Far var kun 164cm høj og mor en cm. mindre. Men store biler elskede far virkelig. Når vi fik en ny bil, skulle vi alle med ud at prøve den, også Bedste Stinne skulle med. Vi sad i lag, man skulle ikke have sikkerhedsseler på dengang. Bare duften og lyden af disse flotte biler var skøn. Zefyren var hvid og især flot med en nærmest sofa lignende forsæde. Vi kørte ud i det blå med kaffe, saftvand og kager.

En søndag, må det have været, for man havde ikke fri på hverdage, var far oppe i Møgelbjerg, at hjælpe svigerfar Andreas på taget af laden. Himlen blev faretruende mørk og det begyndte at tordne og lyne. "Nu må vi hvis se at komme ned her fra" sagde Andreas. I det samme lød der et vældigt brag. "Det var tæt på" sagde de i munden på hinanden. I det samme kom tre helt sorte og skrigende damer løbende ud af døren. Far og Andreas kunne kun se det hvide i deres øjne, alt andet var sodsværtet. Lynet havde slået ned i skorstenen, og alt sodet var havnet i køkkenet. Lågen fra skorstenen lå på gårdspladsen. Den var blevet slynget lige forbi Frida, hun havde siddet på køkkenbordet. Hendes nylonstrømper var delvis væk, skåret af lige over knæet. Der var ikke sket noget med Bedste, mor og Frida, men der var ikke et helt vindue i huset. Megen oprydning og rengøring blev der naturligvis. De glemte aldrig episoden, og jeg elskede at høre historien om og om igen, og det er nok medvirkende årsag til, at jeg var og er skrækslagen for tordenvejr.

Gangen var fuld af vores naboer. Ingen turde hente Bent ned, for nu var røgen for kraftig. Gurli legede "hjørne put" med nabo børnene, de så først røgen fra vinduet på første sal. To nabo damer havde skyndt sig at hente Gert og mig ned, men stod nu på trappen og hostede. Pludselig kom Finn ind. "Hvem er der oppe, Bent?" spurgte han. Han kravlen op ad trapperne holdt hovedet helt nede og for ind i værelset, fat i Bent og skynde sig ned igen. Finn var dagens helt. Fra denne dag forkælede mor ham altid. Finn var foruden Gurlis dansepartner i mange år og skolekæreste. Branden blev der skrevet om i avisen "Børn nær indebrændt forældrene ikke hjemme," stod der, og far fik en bøde. Fra den dag af glemte vi aldrig strygejernet, stearinlyset eller cigaretskodderne. Denne sommeraften var mor hos Frida i salonen. Hun skulle have sit hår sat. Der bliver ringet op til frisørsalonen "Marinus hus brænder." Mor for op af stolen løb ud på gaden, hvor hun stoppede den første den bedste mand på motorcykel. Med curlers i håret susede hun nu i fuld fart som passager de syv km. fra Stoholm til Sparkær. Mor så for sig, at huset var brændt ned til grunden og hvad med børnene? Godt hjemme blev hun nærmest vred, "sig mig her gør I mig så forskrækket, og så ryger det bare lidt fra vinduet." Straks opfattede hun alvoren og var meget taknemmelig for, at vi var blevet reddet ned i tide. Der var tidligere på dagen sprunget en sikring, da mor var ved at stryge, far skiftede den og de glemte at strygejernet var tændt. Der var ikke termostat på strygejernet dengang, så den slukkede ikke automatisk og brændte først igennem strygebrættet og faldt derefter på gulvet, hvor strygejernet først smeltede fernisen og derefter brændte igennem et gulvbræt, så det var det, der udløste så meget røg.

Vi havde mange grammofonplader dengang, og vi fik en pladespiller der kunne rumme 10 plader af gangen. Når jeg skulle hjælpe med at stryge, og alt skulle stryges selv sokker, lommestørklæder, undertøjet, vaskeklude og håndklæder, ville jeg nå et stykke tøj per grammofonplade. Ligeledes når jeg skulle strikke trøjer, ville jeg nå en omgang for hver musik stykke. På denne måde blev pligterne som en leg. I starten var det Cliff og Elvis samt fars plader vi hørte, men så kom The Beatles og senere andre beat orkestre, det var lige noget for os. Ligeledes Leths twist again, ja selv mor var med på at danse denne nye dans i køkkenet. Far elskede Louis Armstrongs jazz plader, og mor hørte gerne Rachel Rastenie, Ketty Bødker og Gustav Vinkler, og hun sang altid med. Hun kunne også hvisle sangene, og gjorde det altid når hun syede. Vi hørte rigtig megen musik og dansede ofte. Når der var gæster, skulle Gert spille på klaveret, og jeg skulle altid synge. Bag ved sofaen sad jeg så og sang. Det var altid lidt flovt for mig, men når jeg sad der, ville jeg godt være med. Til gengæld elskede jeg at optræde for alle med akrobatik, ballet og dans. Jeg kunne gå i spagat, gå i bro, stå på hænder, stå på hovedet lige så længe det skulle være og lave alle mulige spring samt komme helt op på tå i balletskoene, så her var jeg til gengæld på hjemmebane.

Det tog mindst en hel dag at vaske i vaskekælderen. Først skulle far fyre op under gruekedelen med brænde. Derefter skulle den fyldes med vand og sæbe. Her blev tøjet kogt. Mor stod med en stav og rørte, og løftede det derefter op i de fyldte træ kar. Fem gange skulle tøjet skyldes, og i det sidste hold vand kom mor så eddike i, for at gøre det blødt og evt. også blå dråber for at gøre det hvide tøj ekstra hvidt. Man legede en vridemaskine, som tøjet skulle igennem to gange, og så var det klart til tørresnoren. Vi elskede at komme op i gruekedlen i rent vand efter storvasken, men man kunne nemt brænde fødderne i starten, så måtte vi stå op af siden, ind til temperaturen var ok. Vi havde jo badekarret på badeværelset, men på store vaskedag, var dette anderledes og meget skæggere i kælderen at blive vasket. Vi fik for det meste kun rent undertøj på en gang om ugen. Når vores skole tøj og fint tøj skulle vaskes, og ikke bare nøjes med at blive pletrenset, blev det vasket i hånden rullet i store håndklæder og hængt på bøjler. Alt tøjet blev strøget eller presset, selv vore som før nævnt sokker, undertøj og karklude. De fine kjoler, dragter og frakker kom til Viborg og blev renset. Man havde sit tøj i årevis.

Min veninde og klassekammerat Hanne Ishus, som hun blev kaldt (mig kaldte de Hanne til Marinus) mistede alt for tidligt sin mor Kaja. Der var fem børn i hjemmet, Finn og Tonny var tvillinge, så kom Inger Lise, som skulle konfirmeres det år hvor deres mor Kaja døde, Hanne som var på min alder og til sidst lille bror Frede. Kaja og mor kom en hel del sammen. Der var altid højt humør, når vi alle sad omkring kaffebordet, de havde jo brødsalget, så der var alt det fransbrød og kage, vi kunne spise. Det var hos Kaja, jeg kom, når mine rokketænder skulle hives ud. Ind i skabet at hente et rent lommestørklæde fat om tanden, så var det på plads. Først da jeg var tolv, kom jeg til tandlæge i Viborg. Du har 28 huller, sagde tandlægen. Nu rykker jeg fire kindtænder ud, så er der kun 16 huller som skal ordnes. De var heldigvis små de fleste, men det var ret mange gange, jeg skulle til tandlægen. Det var de gammeldags bor, som blev varme, man brugte, så siden har jeg børstet tænder mindst to gange dagligt. Familien Pedersen "Ishus" havde ikke boet så længe i Sparkær, de kom fra Grønhøj, men des flere børn i landsbyen jo flere legekammerater. Og i denne familie var børnene altid sjove at være sammen med.

Et klaver skulle der være i et hvert hjem, så far købte et med jernramme og rigtigt flot lavet i nøddetræ. Først skulle Gurli og Gert lære at spille på det i Stoholm hos en dame. Senere skulle de tage toget til Viborg hos en ny spille lærerinde en gang om ugen. De startede, da de henholdsvis var 6 år og 10 år. Aldrig så snart lille broder Gert havde hørt Gurli øve sig, og hun spillede en lille melodi, kunne han gøre det efter. Gert var et naturtalent. Han øvede sig et par gange, og straks kunne han spille stykket fejlfrit. Han har jo nok haft generne fra vores bedstefar Andreas som spillede efter gehør på violin. Gert fik nu som Gurli klassisk klaver undervisning lige til han var 14 år, så mente lærerinden ikke, at hun kunne lærer ham mere. Nu slog han ind på udelukkende moderne musik. Gert kom som 15 år i sit første band som hed "Stoffers orkester." Her spillede han på hammen orgel, og sideløbende med gik han på realskole, derefter startede han på en bankuddannelse. Senere dannede han sit eget firemands orkester.

Gert fik Henriette med Birthe, allerede da de kun lige var fyldt 19år. Sjovt nok lejede de den samme lejlighed, som far og mor først boede i, da de var nygifte.

Gert var meget bogligt begavet. Han kunne faktisk tale før han kunne gå, modsat mig, jeg gik tidligt og var sent til at sige andet, end det Gert kunne forstå. En gang kom Gert så løbende og sagde ”mor nu kan Hanne sige ”Gette”, han var meget stolt, syntes det var ham, der havde lært mig endeligt at sige noget, der lignede et rigtigt navn. Gert elskede at spille alle slags spil. Han ville lære os søskende at blive rigtig dygtige, så vi kunne vinde både skak turneringer, bordtennis, badminton og også vinde double, når han og jeg spillede sammen. Gert og jeg gik til dans, fra vi kun var henholdsvis 3år og 4år. Hver andet år kom danselærer parret Lykke fra Skive og havde danseskole her i forsamlingshuset. Fra vi var 12 år og 13 år, fik vi også undervisning i Skive hos dem i teatersalen. Jeg ville kun danse med Gert, trods der tit var blå mærker på armene, sådan var Gert, han havde ikke så megen tålmodighed, når det gjaldt Bent og jeg. Men gode til sport og spil det blev vi med ham som storebroder. Han fotograferede rigtigt meget og fremkaldte billederne selv i sit mørkekammer. Det er vi alle glade for i dag, så vi kan se og huske ting fra dengang. Ligeledes samlede vi alle på frimærker. Gert gik især meget op i det og købte et utal bøger om det, samt hæfter til at sætte frimærkerne ind i. Alle mine frimærker har jeg stadigvæk, det var især de nordiske lande samt de nordeuropæiske, jeg samlede på. Gert elskede også at studere fugle, vidste alt om dem, kendte dem og gik en tid altid med kikkerten om halsen og fugle bogen under armen. Senere tog han også jagttegn, men blev nu aldrig jæger, kun skød han nogle fugle, til stor irritation for et par af vore naboer. Vi måtte ikke have kæledyr hjemme. Mor syntes dyr hørte til på landet. Et enkelt fuglebur med to kanariefugle samt et akvarium med guldfisk fik Gert så, da han havde spurgt længe nok. Gert kunne plage og overbevise far, at lige netop det han nu ville have, bare var så umuligt at undvære, og han fik det altid til sidst. Gert var den eneste af os fire børn, der tog realeksamen. Han var meget omsværmet af pigerne. Tit spurgte han mig om råd, men dem jeg syntes var søde, var han ikke forelsket i, som han sagde ”Hanne det skal være den helt rigtige pige, ellers narrer jeg jo hende bare.” Gert havde også mange kammerater. De ville gerne spille forskellige spil, og prøve kræfter med ham, men oftest vandt han. Han tålte heller ikke gerne at tabe. Han legede især meget med Esben Sørensen fra Nordstjernen og Jørgen Andersen fra Bakkely. De gik i klasse sammen lige fra 1kl. til 3 Real. Ligeledes Bjarne Sørensen fra Nordstjernen spillede han skak med i mange år. Gert blev gift med Birthe i 1968, de fik Henriette i 1966, og tvillingerne Tina og Helle i 1969, nej hvor var det stort.

Henriette var som en lille søster for os alle fire, og hun boede langt de fleste år af sin barndom hos mor og far og så igen i sin ungdom, boede hun hos far. Ih hvor vi alle forkælede hende. Mange fine kjoler syede både mor og Gurli til hende. Klippet og sat blev håret skam også. En lille prinsesse var hun. Hun var kun 10 år da mor døde. Nu skulle hun pludseligt fra sit hjem og flytte sammen med Loa og hendes far Gert. I tre år så ville og kunne hun ikke mere bo der mere. De var ude at spille med deres orkester, og ingen af dem var særligt egnet til at have et barn. Tit var hun alene hjemme, og altid skulle hun hjælpe Loa, som nærmest betragtede hende som en tjener, og jaloux havde Loa altid været på Gerts børn og familie. Det var tre hårde år for os alle, men værst for lille Henriette, som jo også led under tabet af sin elskede farmor. Henriette er stadigvæk som en søster for os tre, kærlig, betænksom og arbejdsom ja alder tiders ”lille søster.” Hun har fået to søde og kønne piger Louise og Line med sin ungdoms kærlighed og senere mand Gert. De er i dag skilt, men fineste venner. Henriette bor i dag i Stoholm i sit dejlige og hyggelige hus, man er ikke i tvivl om, at det er en kreativ ejer, der har indrettet sig her. Hun arbejder i Skive hos ”Wøldichevine”, hvor hun elsker at være og kan bruge sin fantastiske energi og især sine kreative evner, da man her også sælger masser af gaveartikler samt smykker. Henriette har hele livet set sin mor, sine fire søstre og har et godt og kærligt forhold til dem. Det tog 5år for Gert, at få tilkendt Henriette ved domstolen. Meget hårde år ja for begge familier og ikke mindst for farmor Agnes.

Tiden var aldrig lang for os børn. Vi fik lov til næsten alt, der var oppe i tiden og inden for rimelig afstand. Jeg gik et par år til akrobatik og ballet, tillige korsang som jeg elskede at gå til hos vores

lærer Hans Jørn Hansen, samt håndbold, blokfløjte, og spillede et år på klaver, hos en aldeles forstyrret lærer, som kom i vores hjem at undervise mig. Hvis Gert ikke havde lyttet med på musik stykkerne, havde det hele været spildt. Noderne fik jeg da lært, samt spille enkelte numre. Der var den regel hjemme hos os, at hvis vi begyndte på en fritids interesse, skulle den vare minimum to år. Det var en god regel, da man tit og ofte først bliver rigtig god efter en tid, og derefter helt naturligt fortsætter. Men altså lige klaverspil blev kun til det ene år desværre. Jeg elskede endvidere at spille med bold op af vægen. Der var hundrede forskellige måder på det, og spillet hed for øvrig også 100 og var rigtigt sjovt samt fysisk krævende. Vi havde også en masse glansbilleder, som vi byttede med og som blev klistret ind i et Glansbilledalbum, lige nøjagtigt som mor også gjorde som barn. Vi piger samlede også på servietter, det var ret sjovt, så til fester og sammenkomster kom servietterne i lommen i stedet for at blive brugt. De blev sirlig lagt i telefonbøger en pr. foldet side, så der kunne være mange servietter i disse store bøger. Pigerne samlede også på hønseringe, marmor og glaskugler, som vi så kunne bytte med. Vi hoppede i sjippetov og lærte også at bruge en jojo. Ligeledes blev vi aldeles bidt af at bruge en hulahopring, det var en hel ny leg, som alle aldre kunne konkurrere i. At hoppe i en bestemt figur tegnet på asfalten eller på fliserne med kridt, hvor vi kastede med en hinkesten, syntes vi også var sjovt. Hjemme havde far lavet en gynge i kirsebærtræet, der elskede jeg at sidde, især når træet blomstrede og duftede dejligt. Det var også altid sjovt, at lege med mine mange dukker ude på græsplænen på et tæppe, men jeg mindes, at der altid begyndte at regne, lige som vi legede alder bedst.

Vi havde alder tiders sø, kanalen kaldte vi den, at stå på skøjter på om vinteren. Kunstskejterne lå så under juletræet i 1962. Før da skulle jeg løbe på alt for store skøjter, der gik af ustandselig, men nu var jeg total bidt af at stå på isen, selv ishockey måtte jeg spille med drengene. Men denne vinter da jeg kun var 4½ år gammel, var vi rigtig mange børn på isen. To store drenge havde moret sig med at lave to huller i isen, så de kunne måle hvor tyk isen var. Tonny var lige faldet igennem et af hullerne, og jeg skulle der hen at se, hvad denne lange kæde af børn lavede. De trak Tonny op af hullet, men i det samme faldt jeg i det andet hul. Følelsen af at jeg kunne risikere at komme ind under det tykke islag og ned i det mørke og dybe vand og måske aldrig komme op igen gjorde, at jeg plaskede og råbe i vilden sky.

Isen var jo papirs tynd i en rundkreds i selve hullet, men fat i iskanten fik jeg så endelig med hænderne. Tonny var den første som greb mig om håndledet, de andre børn dannede endnu engang kæde, og fik mig hevet op af det iskolde vand. Min teddybjørns frakke, hel ny lige syet af mor, var drivende våd og tung. Mine støvler var fulde af iskoldt vand, og vejen hjem føltes mange gange længere end normalt. Tude og kold mødte jeg mor. Hun skældte mig først ud, ”nu er frakken lige til vaskekælderens, om den nogensinde bliver ren igen.” Bedste tog mig i forsvar, sagde at det jo var de to store drenge skyld, som havde lavet hullerne i isen. I badeværelset klædte bedste mig af, og varmede mig i håndklæder, medens hun rullede mine fingre varme i sine. Altid når vi havde kolde hænder, skulle bedste varme dem på denne måde. Mange år efter skulle mor med og se om isen kunne bære, ellers skulle jeg ikke nyde noget.

Når der var snevejr kælkede vi på kirkebakken. Ligeledes var der en bakke omme ved det fælles frysehus, hvor der var tilpas stejlt. Når vi børn kom susende, skulle vi ikke passe på bilerne. Der var så få biler dengang i halvtresserne, at de holdte for os. Vi stod på ski i Bakkely, selvfølgelig havde vi også kælke med der ned. Gurli og Gert fik et par ski hver men ikke jeg. Kun når skiene var ledige, kunne jeg være med. For uden var jeg i starten al for lille til de stores ski, men med tiden, blev jeg nogenlunde til at stå på bakkerne. Jeg husker tydeligt, hvor hårdt det var at stå en hel kilometer på skiene ned til Bakkely, før vi nåede de første bakker, og ofte var det blevet mørkt, før vi nåede hjem. Hele min barndom elskede jeg at lege med dukker i alle størrelser. Hele 28 stk. havde jeg inklusiv dukkerne i dukkehuset. Far havde lavet dukkehuset til Gurli, det var rigtigt flot og i to etager. Dette dukkehus elskede jeg at lege med. Der var fine ege møbler, tæpper, lamper og gardiner og som sagt flere meget små dukker. Da jeg blev 5år, fik jeg en stor dukkevogn i fødselsdagsgave. Den skulle jeg hen at vise Bedste Stinne. Der var stadigvæk grusvej, så det var så svært at skubbe dukkevognen. Dette resulterede i, at jeg slæbte mine fingre hen over gruset og græd som pisket. Arrene kan skimtes den dag i dag. Dukkerne med rigtigt hår legede jeg altid mest med, her kunne jeg rigtigt udfolde mig og lave fletninger samt mange andre frisurer.

Gurli

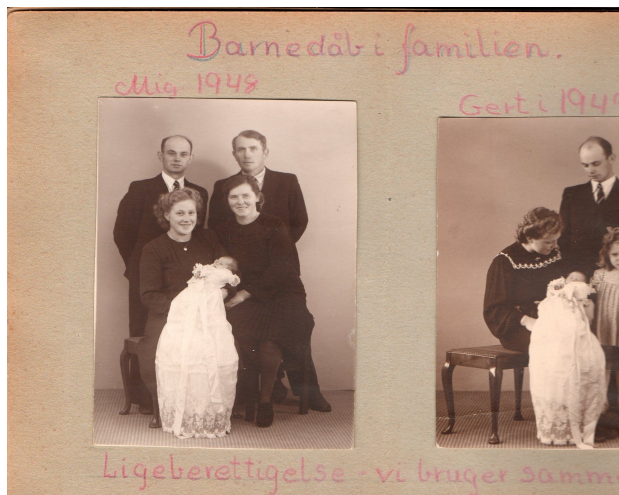

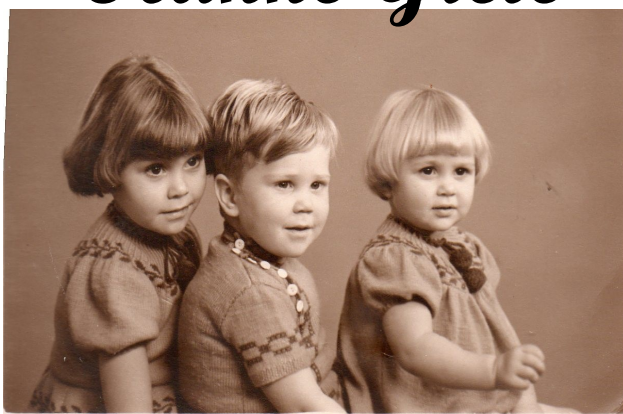
Gert

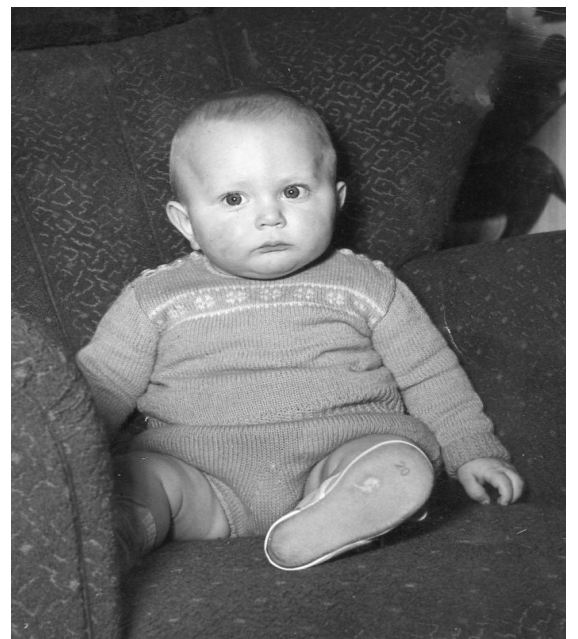
Hanne Grete

Bent

Så en dag i Viborg så jeg den første rigtige babydukke, den var den eneste gave, jeg ønskede mig til jul. Da jeg så åbnede pakken juleaften, følte jeg alligevel, at nu hvor jeg var godt tolv år, var jeg blevet for gammel til at lege med dukker. Fra da af blev de friseret, trukket pænt i tøjet og stod kun til pynt. Nabo pigerne især Bente og Karin, som var yngre end mig, elskede at komme op på mit værelse at lege, med alt det der var, men jeg syntes nu altid, at de rodede lidt. Senere fik Henriette næsten det hele, og hun elskede at lege med det alt sammen. Vores to piger Anja og Ditte har kun arvet få ting samt et par dukker fra dengang. Derimod har de arvet et utal af påklædningsdukker samt masser af tøj til dem, også noget af det vi selv havde tegnet.

Mange sommerferier var jeg, så længe som mulig, hos min moster Frida og onkel Asger i Stoholm. De havde en frisørsalon og bare stå muse stille og kikke på, at se moster klippe og frisere frisurer, var det bedste jeg vidste. Jeg måtte ikke sige et ord, kun svare når jeg blev spurgt, ellers vankede der en over fingrene af kammen. Men jeg var min onkel Asgers øjesten, og jeg var ikke til at drive hjem. De havde kun en søn Hans Jørgen, som var 3 år ældre end jeg, ham legede jeg ikke med, han kunne lege med Gert og Bent. Onkel var bager som ung, men moster ville, at han skulle hjælpe i frisørsalonen, og sådan blev det. Han servicerede kunderne, moster, fætter og ikke mindst mig, når jeg var der. Jeg elskede hans kager, mad og hans rolige væsen og hyggestunderne i køkkenet, især når der kun var os to. Stoholm blev jeg, på grund af disse mange ferier, meget knyttet til. Senere i mine helt unge år cyklede jeg og veninderne tit fra Sparkær der til og gik i biografen, samt fik vores skolekæresten herfra. Der var også tit beat bal på kroen med mange kendte musikere og beatgrupper.

Vores skole var meget gammeldags og alt for lille nu hvor både 8 kl. og 9 kl. var startet. Vi sad i to rækker i de små klasser en pige og en drenge række og var 16 børn i klassen og senere kom så Inger Lise, Herman og Jens til. Regning og matematik, kunne jeg bare, vi havde mange gange, helt fra lille, øvet os når vi lå i sengen om aftenen. Gert elskede at øve med Bent og jeg. "Hvad er 7 gange 8, hvad er 9 gange 9?" o.s.v. og både i den lille og den stor tabel terpede vi. Skrivning synes jeg var kedeligt, disse mange timer for at bogstaverne skulle være helt perfekte, men flot på skrå blev de. Dansk var det værste for mig og især diktat i de første fem år. Vi skulle høre, hvordan ordene skulle staves. Det var ganske umuligt for mig med disse stumme h og d, og ligeledes når vi talte jysk i mit hjem, var der mange ord som var svære, for mig at stave. Mange bøger fra fru Marie Kristensen havnede så på mit hoved, det var bare så flovt, og værre blev det, når man skulle blive til "eftersidning" og skrive ordene mange gange. Gurli har fortalt, at alle disse gange med slag af bøger, som også landede på hendes hoved i dansk timerne, har gjort, at hvis der bagved hende stod nogen, kunne hun gå hel i panik. Først i 5kl da vi fik engelsk, begyndte det at hjælpe. Lærer Lene Hansen var bare så fantastisk til at lære fra sig, og jeg elskede disse engelsktimer. Også lærer Hans Jørn Hansen fik os virkelig lært matematik, på en hel ny og spændende måde. Disse timer var altid lærerige og sjove. I 8kl fik vi så lærer Knud Simonsen som klasselærer i dansk og orientering. Han sagde, at vi bare skulle række hånden op, så ville han skrive ordet på tavlen, så vi på denne måde så ordet stavet rigtigt. Han lærte os at se på ordet og ikke som før, hvor vi skulde høre, hvordan ordene skulle staves. Lærerpæren Inger og Knud Simonsen kom lige fra Skive seminarium. Det var et utroligt held for skolen, at førstelærer H.E. Nielsen var så god til at finde nye lærer, med visioner, til skolen. Lærerpæren Lene og Hans Jørn Hansen havde han også ansat i 1959. Lene Hansen fortalte mig en gang, at alle lærerne havde et lærermøde, som kun handlede om mig. Det var det mærkværdige, sagde hun, i faget dansk havde jeg ofte flere stavfejl men aldrig i engelsk. I dag ved man meget mere om indlæringen end dengang.

Fru "Mine børn", kaldte vi nabokonen til skolen. Ikke så snart der skete noget i skolegården med et af hendes tre børn, var fru "Mine børn" der. Tommy hendes søn var så øretæve indbydende, og tit var der ballade med ham og de andre drenge. Prompte stod fru "Mine børn" i gården blandede sig og sladrede til lærerne så ofte som muligt. Det var ikke så galt med Tove fra vores klasse, hun blev kun drillet lidt, og faktisk mest på grund af moderen opførsel. Men lille Rosa måtte ingen drille, så stod hun der igen. Så "Mine børn" skulle jeg ikke sige, når vores børn skulle omtales.

Det skulle hedde ”vores børn”, sagde Åge altid. Der var også andre børn i byen, der havde det svært. Ikke alle kunne få råd til, at give deres børn lov til at have fritids interesser og gå til sport, og andre børn var meget dårligt klædte. Der var også dengang få hjem, hvor faderen drak, og hvor det var svært at få sund mad. En familie med flere børn havde altid lus, det gav også anledning til mobning. Vi talte altid hjemme om, hvor synd det var for dem, som havde det svært af den ene eller anden grund. Dengang var der ikke noget som hed forældre samtaler i skolen og børnepenge, det blev først indført langt senere.

Vores regnelærer Oscar Nielsen sagde en dag i regnetimen ”Kunne denne gamle rønne ikke snart brænde.” Ikke så langt tid efter kom en dreng farende ind i klassen. ”Skolen brænder, der er ild på loftet skynd jer ud.” Vores regnelærer sagde nok så frejdig ”. Så lad det skidt brænde.” Og fortsatte timen som intet var hændt. Vi elever var alt andet end koncentreret,” tænk hvis vi ikke når ud”. Til sidst fik vi da også læren til at slutte timen. ”Nej hvor er det altså spændende” syntes vi elever, og jeg husker tydeligt, hvor vi ønskede at skolen ville brænde hel ned, så vi kunne få en ny og moderne skole. Vi fik også en ekstra ferie, medens den nye skole blev bygget. Undervist blev vi skam men i interimistiske lokaler. Den nye skole blev indviet, da vi gik i 7kl. Fars firma var med til at bygge den nye Sparkær skole. Den var meget moderne med store klasseværelser, sløj og fysiklokaler samt en stor aula og gymnastiksal. Endvidere var der et beskyttelses rum i kælderens, og det var her, vi kunne spille bordtennis, rigtig megen bordtennis. Ved indvielsen i juni 1963 var mange mødt op, flaget blev hejst, der var sang og taler. Lærer Hans Jørn Hansen havde i anledningen gravet dybt i historierne omkring kommunens fire skoler.

Det fag jeg virkelig ikke kunne lide var fysik, lærer Kristensen underviste os først. To takts motoren var skåret igennem, og jeg husker aldeles ikke andet, kun at alle timerne handlede om noget aldeles uforståeligt omkring denne dims. Senere fik vi så Poul Rode til fysik og kemi, det blev det ikke bedre af. Han skulle en dag i vores nye fysik lokale vise et forsøg, hvor to stoffer skulle blandes. Mest fordi det var aldeles farligt for os at prøve på det. Pludselig medens han rørte, lød der et ordentligt brag. Brilleglasset var sprunget og blodet flød. Nu var min interesse lig nul. Drengene i vores klasse syntes godt om faget, men mange af drengene kom fra landet, så det lå i kortene, at skolen skulle overstås, så de kunne komme ud at tjene på landet eller i håndværkerlære. Det var dengang dyrt med mange børn, så de skulle ud af skolen at tjene deres egne penge helst lige efter konfirmationen. Jens, den nye dreng og søn af den nye førstelærer Henning Kristensen var meget bogligt, så han skulle til Stoholm i realskolen, og kun tre af drengene fra vores klasse Peter, Leif og Herman kom i 8kl. resten gik ud af 7kl. Lene, Karen Inger og Karen kom også i Stoholm realskole. Gudrun fra vores klasse gik også ud af 7kl. ligeledes Joan, Hanne og Lissy, de skulle starte som ”ung pige i huset”. Gudrun boede i nærheden af Fusager, og hun skulle altid hjem, så hende har vi ikke haft så meget at gøre med efter skole tid, dog spillede hun med på håndbold holdet. Når hun var med hos bager Skat Delmer, købte hun altid meget slik og gav os, måske var det hendes måde at vise, at hun også ville være med og ses. Gudrun blev gartner på Fyn. Hun har helt sikkert skulle hjælpe meget til hjemme på deres gård i Fusager. I 8kl. kom så Inger Lise, Tove, Leif, Peter, Herman, samt de fem nye elever fra Mønsted og Daugbjerg samt undertegnede.

Min skoletid var ganske broget de første år. Normalt begyndte 1kl i april, men nu blev den udsat til august. Vi var alle i klassen nu snart fyldt 8år. Hannes mor Kaja og min mor Agnes havde besluttet, at deres to piger skulle sidde sammen, men da jeg så kom ind i klasseværelset sat Hanne hos Karen Inger. Ih hvor blev jeg skuffet, at sidde ved Lissy blev så til gengæld altid sjovt mange år frem. Det var det der med at stove, der tog hårdt på mig. Jeg var yderst følsom og følte mig lille og dum i vores dansktimer. I 4kl og det meste af 5kl gik det helt gal i klassen, nu blev jeg i den grad moppet. De fleste var med på ideen også de store drenge fra andre klassetrin. Jeg blev skubbet, udelukket fra leg, drillet når jeg skulle på det fritstående” das”, slået samt smidt ud i skolegården, når vi ellers godt måtte blive indenfor i regn og snevejr. En dag da der var rigtig megen sne, blev jeg i den grad vasket. Pludselig løb eleven. Jeg blev liggende i sneen gad ikke mere, men så nu et par store sko komme i min retning. Det var førstelærer H.E. Nielsen. Han havde set det hele, nu kunne den mobning af mig være nok. Spanskrøret kom frem stram buk, og tårerne flød. Det var enden på min mobning i skolen, i hvert tilfælde når nogen så det.

Ferie minder

Jeg troede selvfølgelig, at det altid var mig, der var noget galt med. Jeg kom også over til lægen som gav mig nogle piller, kunne ikke sove og var meget såret, især når klasseveninderne godt ville lege efter skoletimerne, men var imod mig, så snart de var sammen i klassen. Egentlig burde de havde vidst, syntes jeg dengang, at meget af mit tøj var aflagt, det meste havde været Gurlis, jeg som regel fik lagt op eller syet om. Det skal dog siges, at jeg elskede alt som havde været hendes. Misundelse har det ganske bestemt været over min forholdsvis velhavende far, alle mine hobbys og flotte kjoler. Ok vi fik en ny kjole til fest og højtider, men ih hvor jeg hadede at prøve dem med alle disse nåle, så for mig den gang, var det bedste at kunne få tøjet ”færdigt købt”, men det hørte til sjældenheder. Min tilknytning til lærerparret og nabo Lene og Hans Jørn Hansen er helt sikkert også blevet misundt. Ofte kørte jeg med dem til skolen i dårligt vejr, men at se Joans øjne, når vi drejede ind på skolens parkeringsplads var nok, så turde jeg ikke mere at køre med.

Jeg var tit barnepige for Iben, Thue og Lise vores tre søde nabobørn. Om aftenen når jeg var barnepige fra kl. 19 til kl.22, føltes 3 timer ofte lange. Jeg var oppe at se til de tre en utal af gange, og listede omkring og håbede ikke, de vågnede. Jeg startede ca. 11 år gammel, at passe Iben og herefter Thue og så Lise. Jeg elskede at være ovre hos lærer parret Lene og Hans Jørn Hansen. Der var altid sådan en harmoni og ro hos dem. En aften hvor jeg passede 2mdr. gammel Thue, og jeg skulle skifte ham på puslebordet, var det lige ved at gå galt. Medens jeg rakte ud efter en ny ble, satte Thue hælen i puslebordet og var på vej ned. I farten greb jeg ham om ankelen, måtte op på sengen for at nå bag om puslebordet, men alligevel måtte jeg slippe, og lade ham falde det sidste lille stykke. Jeg var aldeles skrækslagen, var han i live? Det lærte mig aldrig at slippe babys, når man skifter dem. Lise passede jeg en dag og havde puttet hende i barnevognen og placeret den i skyggen i haven under nogle store træer. Jeg havde ikke taget højde for, at solen senere ville varme den mørke barnevognkaleche. Da deres unge pige ville se, hvordan Lise havde det, hun syntes Lise havde sovet ekstra længe, var Lise ganske slap. Hurtigt på hospitalet blev hun kørt, og jeg følte mig ganske skyldig, men hun kom heldigvis over det, man sagde til mig dengang, at det kunne være solstik, men Lene fortalte mig mange år senere, at det var en sjælden sygdom, og at Lise hel kom over den. Mange dejlige oplevelser havde jeg med disse tre nabo børn, og jeg var hvert år julemand hos dem med skæg, nissedragt og en sæk med julegaver. Mange erfaringer fik jeg med fra dette dejlige hjem, som jeg kunne drage nytte af, da jeg senere blev mor. De fem år Lene og Hans Jørn Hansen underviste os, samt sammen med det nye lærer par Inger og Knud Simonsen gjorde, at Sparkær skole blev til noget, der lignede et mønster sted at blive undervist, og især for os i min klasse, oplevede vi det som noget helt specielt. Vi fik som en af de første klasser i Danmark engelsk fra 5kl, det var H C Nielsen der havde ordnet det med undervisnings ministeriet. Her var det Lene Hansen som underviste os, og det blev gjort efter alle moderne principper. Alle helt nye teorier kom i brug på Sparkær skole så som studie teknik, orientering, avisorientering, erhvervsorientering, småfilmsoptagelser og båndoptagelser. Vi lærte at opstille ting på plancher og interview folk samt lave ekstemporalspil. Lærer Hans Jørn Hansen havde en fabelagtig god måde at undervise os på i matematik og færdigheds regning. Vi havde også vores lille bibliotek i klassen, hvor Knud Simonsen lærte os betydningen af at læse bøger. Vi især i 8kl. og 9 kl. var helt ville med det alt sammen. Endelig lærte vi en masse. Alt blev sjovt, også selv om der tit var lektier til langt ud på aftenen. Lene og Hans Jørn Hansen boede, inden de flyttede ind i vores nabohus, i en lærer bolig lige over for skolen, som nu blev fritidsklub, her kunne alle unge gå fra kl.19 til kl.22, 5 dage om ugen. Det var dette hus jeres faster Inger og onkel Jack købte og boede i indtil de 3år efter flyttede til Skive på Porshøjvej.

I 8kl. gik lejr turen på cykel til Grenå. ”cykle hel der ud i et stræk, jeg gør det ikke” sagde jeg. Heldigvis skulle Henning, han var Inger Lises bror og i lære hos far, køre provianten der ud i fars arbejdsvogn. Jeg fik snakket mig for, at jeg kunne køre med og få min cykel med på ladet og gøre alt klart, til de alle sammen kom, og jeg blev nu fri for at cykle der ud.

Der var meget varmt i denne uge, og vi skulle naturligvis bade og tage solbad. Flere af os fik solstik, var hel kulret, og ganske sol skoldede, men efter et hvil og en tår vand, var vi ok igen. Det var første gang, vi var på lejr med de fem nye elever fra Mønsted og Daugbjerg, som lige var startet i klassen, så det var derfor ekstra spændende. Vi legede en masse sjove lege. En aften grinede vi så meget, at selv lærer Simonsen blev det lige rigeligt. Vi havde aldrig før hørt, ham hæve stemmen, så der blev øjeblikkelig ro. Vi havde også selv vores egen slikbutik, den blev flittig brugt, endvidere skulle vi selv delvis styre økonomien på hele turen. Drengene skulle grave latrinerne ned bag ved huset, ih hvor vi piger grinede af dem, for lugten var ulidelig her i varmen. Dengang var der bestemt ikke ”ligeberettigelse.” Stå for planlægning og at arrangere turene vi skulle på, hjalp vi også med.

Vi ville gerne til Norge i 9kl på lejr skole. 8kl skulle også med, her gik blandt andre Else, Elin og Sigrid. Alle tre kom jeg efter endt skolegang en del sammen med. Nu skulle vi alle i de to klasser i gang med at tjene penge til turen. Vi skulle tage kartofler op i efterårsferien, tømme en mødding, samle gammelt jern på landet, gøre haver i orden og ikke mindst spille et teaterstykke. I Mønsted skulle vi først optræde. Der var jo kommet disse fem nye elever Anne Grethe, Katrine, Sonja, Hanne og Mogens i vores klasse fra Mønsted og Daugbjerg. Teaterstykket blev så elendigt, vi havde ikke øvet nok, og det var bare så flovt. Så nu skulle alle sejl sættes til. Vi lejede Sparkær forsamlingshus. Øvede os rigtigt meget nu og fortalte vidt og bredt om, hvor nødvendigt det var, for os at tjene penge til Norge turen. ”Når bare man er rask” hed stykket, med Inger Lise i hovedrollen og jeg som gammel mand, hvor jeg hele tiden skulle sige ”når bare man er rask.” Hvad roller de andre elever havde, husker jeg ikke. Eleverne fra 8kl var selvfølgelig også med i stykket. Nej vor folk morede sig, vi tjente penge, og der var skam Beat bal med et fire mands orkester efterfølgende. Til Norge kom vi i hele 14 dage. Med færgen til Oslo og så med Bergen banen til en lejet hytte i Bergen. Der skulle læres noget på denne tur. Vi skulle skrive dagbog, samle planter, på museer, se alle seværdighederne i Bergen samt interviewe fiskerne på havnen. Vi følte et dybt fællesskab i klassen og selvfølgelig også på lejr turen her, og det skyldes især vores klasselærer Simonsens helt fantastiske måde at undervise os på. Han forstod, at få det bedste frem i os, samt få os til at føle os betydningsfulde. Det var en virkelig vellykket uge i Bergen, og vi skulle så i den sidste uge bo i en fjeldhytte, hvor til vi igen skulle køre med toget. En af dagene var det min og en anden elevs tur til at blive hjemme og lave maden. De andre skulle på tur på fjeldet. De kom ikke hjem før langt senere end aftalt, så vi var bare så nervøse. Hvad kunne der mon være sket dem. Endelig kom de tilbage til hytten. De var blevet fanget i tæt tåge, og havde siddet hel tæt sammen, indtil tågen havde lettet. De så helt medtaget ud, og de havde fået sig en ordentlig forskrækkelse. Det var og er meget farligt at færdes i bjerglandskabet, og ikke at kunne se en hånd for sig. Det var her oppe jeg klippede de første Beatles frisurer på drengene endda med en køkkensaks.

Lige fra jeg kan huske tog min far mig med på turene rundt til kunderne. En dag skulle han til Kvosted og lave ejendomsskyldsvurdering sammen med Ejner, Inger Lises far. Det var ”oppe på bakken nede i hullet”, Karen og Ejner havde en gård. De to var verdens sødeste mennesker, syntes jeg. Tre børn Børge, Erna og Nanny var voksne og allerede flyttet hjemme fra. Henning var 9år og Inger Lise 6år. Jeg var som altid i kjole og denne dag med sommer hat og handsker på. Inger Lise glemmer det aldrig. ”Hvem er nu denne fine pige?” tænkte hun. Men inden vi viste af det, var vi veninder. Hjem igen ville jeg ikke gerne med far, her var altid så hyggeligt og varmt i disse stuer og Inger Lise, hvor var hun sød og sjov. Hun havde et værelse oppe på loftet, nej hvor var det dejligt, lige som på film, rigtigt romantisk, og ih hvor her var rent. Sikke noget mad vi fik. Altid når jeg kom, var alt hjemmelavet og lækkert. En gang på køkkenbordet stod der et fad med den lækreste jordbærgrød, troede jeg, hurtig en finger ned og smage, føj det var rå blodpølse. Vi grinede så meget, at søde Karens mave hoppede op og ned. Ih hvor var der megen varme i dette hjem. Harmonien, humorismen og hyggen fyldte hele stuen, når vi sad der, og jeg følte altid glæde indeni. Så det var en dejlig dag for os to, da Moesgård skole skulle nedlægges, og eleverne der fra skulle gå i vores skole. Nu kunne Inger Lise og jeg være sammen hver dag, men nej hun var bare så svær at have for sig selv hende Inger Lise. Hun kom til at sidde ved Lene, øv. Jeg kan stadig huske skuffelsen, men jeg sad jo ved siden af Lissy, og man flyttede ikke bare til en ny sidemand lige sådan dengang.

Klasse-billeder

10 års jubilæum 1973

Lene og Hans Jørn Hansen Iben, Thue og Lise

7 kl. på Bornholm

Hanne Grete & Lissy

8 kl. på
lejrskole
i Grenå

Fra skolekomedien "Når bare man er rask"

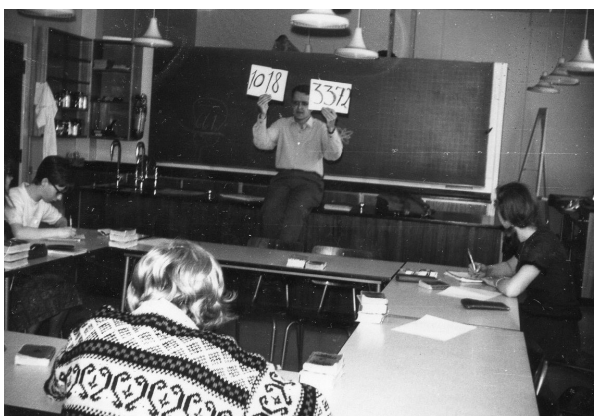

9 kl. på
Lejrskole
i Norge

Den nye skole i Sparkær 1963

8 & 9 kl. Klassefester

Hvor har Inger Lise og jeg tit spillet komedie samt klædt os ud til fastelavn. Engang var vi Karius og Baktus og en anden gang, var vi udklædt som "et rigtigt bonde par" jeg med Bedstes kjole og sko, samt Inger Lises i sin far Ejners ældste bonde overall og sokker holdere. Vi sminkede os gamle med rynker i ansigtet. Det gav os begge gange en første præmie. Også i ungdomsskolen spillede vi små sketch. Ligeledes spillede vi en sketch for mor og Bedste, den hed "Se min sommer hat," den skulle vi spille gang på gang, ih vor de morede sig. Den lød således: "Nu er det snart vinter, og vi har ingen sommer hat," (haft) hvad? "Nu er det snart vinter og vi har ingen sommer hat," "jamen hvad skal vi med en sommer hat nu hvor der snart er vinter?" Vi skulle samtidig med sidde og hoppe, som om vi sad i en bus. Også grine en masse selv kunne vi, og det gør vi stadigvæk meget. Da skolen sluttede, kom vi begge i huset i Århus. Her blev der danset meget fredag aften i "Boom" Århus hit house. Det var 5 dejlige måneder her, hvor vi så ofte så mulig lavede noget sammen. Det var en dejlig tid for os begge, og en blød måde at runde vores skoletid af på sammen. Vi skulle derefter begge i gang med vore uddannelser.

På Lundgårdsmark var der far Marinus voksede op. Her boede også tidligere vores tipoldeforældre Christen Sørensen og hustru Karen Knudsdatter, hun var også født i Gammelstrup. Farfar Peder Sørensen født 16februar 1865 var også opvokset her på Lundgårdsmark. Han var søn af oldefar Søren Christensen født 28september 1828 gift med Marie Pedersen født også i Gammelstrup.

Oldemor var 30år, da hun fik farfar, hun var født i 1835. Farfar Peder var som ung blevet gift med Kirstine Marie Sørensen. De havde en gård i Lånum og fik tre drenge Søren, Valdemar og Marius. De havde nået at fejre deres sølvbryllup, men Kirstine Marie fik kræft og døde 26april 1912. Farfar Peder skulle nu have en husbestyrerinde. Det blev min farmor Kristine Jensen født 9august 1890 i Fusager. Hendes far var Anders Jensen, og hendes mor var Kristiane Kristensen. Farmor Kristine var kommen i "ulykke" som tyveårig og havde fået et barn, vores faster Gudrun, uden at være gift eller sammen med barnets fader. Et "uægte" barn var dengang ikke regnet for noget, det fortalte faster Gudrun tit om senere i sit liv. Farfar Peder var nu 48år, en dygtig landmand, bolsmand og sognerådsformand. Han havde en meget populær avlstyr, den tjente han virkelig en formue på. Folk kom langvejs fra, for at få deres køer bedækket. Kristine var 22år og blev glad for at få en plads på gården i Lånum hos farfar. Hendes søster Kirsten var gift med tømrer Søren Jensen Bøvling fra Stoholm, han var endvidere forlover ved deres bryllup. Det er hos ham far kommer i lærer som tømrer. Det varede ikke længe før farfar Peder var lun på denne kønne mørke og meget søde Kristine. Han listede ind til hende, og snart ventede de far. Snakken gik i den lille landsby Lånum, så de ville hurtigst muligt finde et nyt sted. Farfar Peder så sig hurtigt om efter en ny gård, og købte så på Lundgårdsmark først en og snart en større gård skråt over for, som far så voksede op på. Farfar Peder og farmor Kristine blev gift hjemme på den nye erhvervede gård i Gammelstrup d. 6juni 1913. Man kunne dengang ikke så godt blive gift i kirken høj gravid, og meget kort tid efter, kun 14mdr, at mandens første kone var død. Far blev født på den første gård på Lundgårdsmark og døbt i Gammelstrup kirke. Fars moster Kirsten Bøvling og Laust Drengsgård stod fadder. 1913 d.4september kom så først far og d.6februar 1916 fødtes lille bror Svend Åge, altid kun kaldt Svend. Til hans dåb stod far og Svends moster Martine og deres ældste halvbroder Søren Kristian Sørensen fadder. Det hele blev snart en alt for hård mundfuld for farmor Kristine med tre små børn og så disse lidt uvorne tre halvvoxne og hjemmeboende drenge. Anfaldene som begyndte i det små tog til, så efter nogen tid kom farmor Kristine på statshospitalet i Viborg. Hun var hjemme på besøg, og bad selv farfar om at låse hende inde, når hun følte anfaldene komme. Farfar Peder har fortalt, at når han gik i marken, kunne han pludselig få denne tanke, "er der igen et anfald på vej?" og løb i fuld fart hjem. I starten fra hospitalet skrev farmor breve hjem, hun skrev, at hvis hun ikke i forvejen var sindssyg, ville hun blive det her, af at se på så mange syge mennesker. Godt 33år var hun på stat hospitalet. Når far og mor besøgte hende spurgte hun mange år efter, om Svend snart kunne gå. Farmor Kristine var hårdt ramt her i livet. Denne søde, kønne, mørke og kloge unge mor og hustru fik en urimelig hård skæbne, hun blev knapt 59år og var stadig køn med det sorteste hår.

Marius, den yngste af fars halvbrødre, har far fortalt mange år senere, var også forelsket i farmor Kristine, og han var meget bitter og fornærmet på sin far, da han giftede sig med hende. Marius købte senere den første gård farfar Peder havde købt på Lundgårdsmark, og Marius blev gift med Johanne. Deres børn kender jeg ikke, men jeg ved, at de havde en datter Marie, som blev kaldt op efter sin farmor. Det måtte ikke have været let for farmor Kristine, så ung med en gammel mand Peder på nu godt halvtreds år, tre unge stedsønner boende hjemme, sit "uægte" barn, samt to små drenge, og så Marius jalousi oveni. I hele barndommen måtte Gudrun, Marinus og Svend nu undvære deres mor, samt have forskellige husholdersker. En af dem var sønnen Valdemars kæreste og senere kone Nora. Hun var alt andet end god ved børnene, har de tre senere fortalt. Der skulle være ro kl. 18, uanset om det var sommer eller vinter. Det var jo umuligt at sove og i seng så tidligt sammen med "hønsene". En vinter aften skulle far, Gudrun og Svend være alene hjemme. De tog tøj på og gik ud og legede i sneen. Det var bare det bedste, at lege uden at nogen blandede sig og skældte ud. Næste morgen vankede der lussinger af Nora. Deres fodspor afslørede dem, så Nora var ikke sjov at være oppe imod. Ligeledes når der ikke blev spist op. Ved næste måltid skulle børnene så først spise det, som de havde levnet tidligere, før de fik deres nye måltid. Far har fortalt at de alle tre jublede, da Nora blev gift med Valdemar og rejste. Her efter kom der gode tjenestepiger.

Svend og far var som tvillinger, lige mørke og lige høje, også i sind lignede de hinanden. Far fortalte, at de godt kunne narre de unge piger i deres helt unge år, så meget lignede de hinanden. Far blev tømrer, men Svend skulle arve gården, om han kunne lide det eller ej. Da Svend skulle giftes med Laura boede farfar der, ja hel til sin død i 1951, så det var nok ikke altid ideelt for sådan en ung pige fra Skive med svigerfar boende. Der skulle jo f.eks. laves et toilet i stuehuset. "Bare fordi der skal flytte en pige fra byen ind her, behøvedes der da ikke at være et "skidehus" lige midt i stuehuset?" var farfars kommentar. Han syntes det var noget svineri, her brugte man at sætte sig bag køerne med den slags. Det blev en livslang søskende kærlighed mellem faster Gudrun, onkel Svend og vores far Marinus. I deres tre hjem kom også de tre halvbrødres familier, men dog med et helt andet forhold. Jeg mindes kun at have set Marius og Johanne og aldrig Søren og Valdemar. Kun fars ældste halvbroder Søren fire børn Vera, Knud, Else og Jørgen, som faktisk var på alder med far, kom far og mor lidt sammen med. Kun Veras to piger Berit og Else Marie har jeg kendt.

Svends og fars børn blev født inden for de samme intervaller. Når mor skulle fortælle Laura, at hun ventede sig igen, var Laura også gravid eller omvendt. Først fik mor Arne, som desværre døde, så fik de Tove, så kom Gurli og de fik kort tid efter Jens Peter, dernæst fik de Birthe, og så kom Gert, så mig og de fik Karl Åge tre dage efter, fem år efter kom Bent og ikke længe efter fik de Anne. Der var ti barsels besøg. Rigtig mange søndag eftermiddage stod den på kaffe og kage hos hinanden i hele vores barndom. Vi nød altid at besøge gården på Lundgårdsmark. Her var der mange katte og små kattekillinger, og ikke mindst høet på høloftet var skøn at lege og bygge huler i. Der var også en gynges i laden, og når vi gyngede kunne vi nå helt op til hanebjælkerne. Jeg mindes også den rare og positive stemning der altid var hos tante Laura og onkel Svend.

Bedste Stinne, var døbt Kristine Jensine Kristensen Bak og født 6februar 1896 på Kjølshede Vorde sogn Nørlyng Herred. Familien flyttede så til en gård nær Viborg. Området hed Vestermarken og lå nær ved Engelsborg, og det var her Bedste voksede op. Bedste var den yngste af fem søskende.

Hendes far hed Kristen Kristensen Bak, og hendes mor hed Jensine Jensen, hun var født i 1867. Bedstes mormor hed Ane Marie Jørgensen og morfaren hed Jens Peter Jensen. Oldemorens navn på moderens side var Marie Ane Petersen og oldefaren, hendes mand, hed Jørgen Bertelsen. En af Bedstes søstre hed Ane Marie Kristensen Bak, hun var født d.29 september 1890 og var gift med smed Kristian Jensen. Den anden søster hed Kristine Martine Kristensen Bak, hun var født d.24 september 1892 og gift med gårdejer Theodor Jensen. Der var meget strenge kår der i 1896. Stinne skulle døbes, alt var klart, kun faderen manglede ved kirken. Oldefar Kristen havde været sømand i sine unge dage, rejst meget og var en klog og beleven mand. Uheldigvis tog hans drikkeri overhånd på det seneste. Fem børn skulle forsørges og gården passes.

Det var jo ikke altid lige spændende for ham, ikke mere at opleve noget i det daglige, som han havde været vant til som sømand på verdenshavene. Denne søndag ved kirken kommer så hans drukbrødre med ham i en trillebør. Det blev hans kone Jensine for meget. Efter dåben sagde hun, så ingen kunne misforstå noget, til sin mand, at hvis han en gang mere så meget som rørte spiritus, ville hun skilles og tage alle børnene med sig, og aldrig se ham igen. Fra denne dag rørte oldefar Kristen aldrig spiritus og meldte sig ind i afholdsforeningen. Snart havde de råd til at købte gård nr. to. Oldefar Kristen var streng som far. Bedste Stinne og hendes søskende skulle gå i syv år de tre km. til skole hver anden dag i

Engelsborg og i alt slags vejr, og så endda i hjemmelavede træsko med halm i. En dag listede Bedste op på loftet. Her gemte de æblerne til vinteren. Det var for stor en fristelse for lille Stinne. Resolut tog hun et æble og puttede det i lommen. "Hvad i alverden laver du på loftet, stjæler du juleæblerne?" råbte oldefar. Aldrig havde hun fået sådan en endefuld, hun glemte det aldrig, man stjal ikke, hvor lidt det så måtte være. Det var også på denne tid usædvanlig, at piger fik en uddannelse. Men i denne familie skulle alle tre piger og to drenge lære et fag. Hendes ældre broder Peter Bak kom i købmandslære og fik egen købmandsbutik i Løgstrup. Storesøsteren Martine blev en meget dygtig skrædder med butik i Viborg, det var hos hende, mor var på sommerferie. Bedste Stinne kom i konditorlære i Viborg. Det var os alle en glæde, altid med disse kager så dejlige hun bagte. Bedstes søster Ane Marie og den ene bror, ved jeg ikke hvilken uddannelse fik.

Da Bedste Stinne møder Andreas som attenårig og venter moster Fridag som nittenårig og samme år bliver gift, droppede hun sit arbejde med konditorfaget og bliver resten af sit liv husmor, samt senere "Bedste" for os alle i Sparkær. Denne unge pige bliver en kærlig kone og mor til to små piger og en altid dejlig Bedste, som var der for os børn næsten fra morgen til aften. Hun undte ikke sig selv meget. Efter Andreas død levede hun igennem og for os. Lærte os at spille kort, synge salmer og bede fadervor, samt var vores barnepige, når vi skulle passes om aftenen, også når vi var syge, eller når mor bare skulle sy, kunne vi regne med Bedste. Hele min barndom husker jeg, hvordan hun bagte dejlige kager og brød, samt syltede alt fra haven. Det var marmelade, syltetøj, røstet ribs, rødgrød, hyldebærssaft samt rødbeder og asier, ja alt var hjemmelavet. Jeg lavede tit joke med, at jeg som barn troede, at rødbeder ol. måtte vokse i glas, sådan kom Bedste jo altid med de syltede ting fra hendes have. Når vi lå syge, fik vi altid en stor pose med frugt af hende købt hos købmand Pindbo. Det var dyrt dengang at købe bananer, appelsiner, pærer og æbler, og selv om Bedste ikke havde så mange penge, kom hun troligt med frugt til os alle hver gang. Bedste fik stråler i lysken i fyrreårsalderen. Lægen havde konstateret en knude. Den var heldigvis godartet, men Bedstes ene ben blev lidt kortere end det andet. Dette gav sig udslag i, at hun haltede lidt. Hun gik ofte stærkt, så troede hun selv, at det sås mindre men tværtimod. Da hun var 80år, fik hun sin første hjerneblødning. Hun lærte herefter at sige rimelige mange ord. Da så nr. to hjerneblødning indtraf, kunne Bedste kun sige ja og nej samt det var, det var, det var. Mor døde d. 8 september 1976 og Bedste godt to år senere. Jeg mindes stadig min søde Bedste græde i kirken over, at have mistet sin elskede datter. Bedste Stinne kom på Sjørup plejehjem, hvor hun døde 21 april 1978. Bedste du var der bare for os alle sød og rar som få, du blev 82 år kærlige år. Jeg mindes dig dagligt.

Morfar Andreas Nielsen ved jeg ikke så meget om. Han voksede op på et husmands sted i Mønsted men blev født i Hulbæk Ørum sogn d. 17 september 1886 og døbt d. 10 oktober. Hans mor hed Thora Kristiane Petersen og hans far hed Niels Nielsen, men blev altid kaldt Niels Degn. Morfar Andreas havde en bror der hed Peter, også altid kun kaldt Peter Degn, som senere driver slagterbutik i Stoholm, en søster som hed Petra Kamilla, hun blev gift med tømrermester Johannes Christensen i Sparkær (det er af ham far køber værkstedet) og en lille søster der hed Klara, som døde ung. Da morfar Andreas bliver konfirmeret 30 september 1900 13 år gammel, er han allerede "husbond" hos en gårdmand Jens Kristian Klausen i Kovstrup. Morfar Andreas var bestyrer på en gård på Søndermarken ved Viborg, da Bedste Stinne møder ham. Bedste og Andreas bliver gift i Viborg Søndre sogns kirke (i dag Sortbrødre kirken) d. 25 juli 1915. Andreas får arbejde en tid i Feldingbjerg, og det er her moster Frida blev født og døbt. Det er også her d. 6 februar 1917 Bedste føder sin første dreng Aage Richard. Han er svag og bliver hjemmedøbt og dør, han når ikke at blive fremstillet i kirken. Mor Agnes er døbt i Søndresognskirke d. 9 februar 1919, og hun var stadigvæk baby, da de købte gården i Møgelbjerg.

En ting var sikkert, Bedste Stinne elskede og var stolt og glad for denne 9 år ældre og 15 cm højere mand. Han døde i en møbelforretning i Viborg 64½ år gammel af et hjerteslag d.17 marts 1951. Bedste var ikke med denne gang, så da min mor, far og Gurli kommer tilbage fra Viborg uden Andreas, og Gurli endvidere siger ”Vi siger ikke noget vel mor”, var Bedste klar over at noget var rivende galt. Mor havde tårer i øjnene og Bedste blev ude af sig selv af chok og sorg. Hun skreg, løb op i lejligheden oven på, hev Andreas tøj ud af skabet, hun ville og kunne ikke forstå, at hun aldrig mere skulle leve sammen med denne dejlige og muntre mand, som hun elskede over alt på jorden. Hun kunde ikke gå op i lejligheden i lang tid efter, så far flyttede ind i stuen at sove. Det var en hård tid for dem alle. Der var jo ikke meget Bedste kunne lave her i denne lille lejlighed, hun var jo vant til at have mange gøremål på gården. Det var nok grunden til, at Bedste altid senere som det første om morgenen kom nærmest løbende hen til os i vores hus skråt overfor. Hendes liv var nu os, husholdningen, haven og håndarbejdet, hun var som mor nr. to for os fire børn. Avisen samt ugebladet Hjemmet blev flittigt læst og at følge med i alt der foregik rundt om os, gjorde hun altid. Da Bent blev født i 1953, kaldte hun ham sin ”trøste killing”, det forstod alle.

Mange af disse historier her blev fortalt hjemme i mors systue, hvor der blev leet og grinet meget, samt altid fundet undskyldninger for folks ”fejl”. Jeg husker tydeligt hvordan mor især, altid kunne finde en undskyldning for lige meget hvad, naboer og bekendte havde sagt og gjort. Bedste var lidt mere ”farvet,” mere nuanceret. Det kunne godt ind imellem være lidt svært for os fire børn, at have to ”mødre” at rette sig efter. Mine forældres omgangskreds var jævne og rare folk.” Lige børn leger bedst,” sagde mor og far altid. De havde to kortklubber, lige fra de var ganske unge en hver tirsdag og en hver anden torsdag. Så skulle vi børn være stille og måtte ikke komme ind i stuerne. Det var nu sjovt alligevel, for vi fik sodavand og kager, når der var klubaften hos os. Bedste spillede med hos damerne, de spillede femhundrede, og mændene spillede whist. De var også altid på en klub udflugt en gang om året i sommer sæsonen.

Min mor Agnes har altid gået til gymnastik, som ung var hun på holdet med Karen Ingers mor Gerda. Mor cyklede selvfølgelig også meget, det gjorde man jo på den tid. Senere elskede hun også at spille badminton sammen med veninderne. Danse elskede mor. Far sagde altid at ingen dansede bedre, og at hun var let som en fjer på dansegulvet. Far var nu også let på tå. Gurli og jeg elskede altid at danse især vals med ham, så kom vi rigtig rundt i alle hjørnerne. Ligeledes kan jeg godt danse ”herre” det syntes jeg er sjovt. Det var når jeg hjalp til på danseskolen, at det blev lært. Tit når Gurli og jeg var og er til fest, tager vi lige en svingom. Vi gik alle sammen også et par år eller mere til folkedans. Det krævede en god fysik. Porcelænsmaling gik mor og jeg også til i et par vintre sammen med mors veninder Jonna og Klara. Det var meget sjovt, men stilen var lidt gammeldags der i tresserne for os unge. Især sammen med Klara lavede mor meget håndarbejde på aftenskole og privat af vidt forskellige ting. Klara var også enestående til alt håndværk. De var bare altid i gang med et og andet. De var begge runde og gik ofte på slankekure, men lige lidt hjalp det. Der var simpel hen for megen selskabelighed hos dem begge. Mor syntes absolut ikke, det var sjovt at bruge en stor størrelse, men når hun havde syet en kjole til sig selv, sad den altid perfekt, det var vi alle enige om. Mor havde engang i tresserne hørt, at der fandtes noget der hed massage. Det skulle kunne hjælpe på overvægt, muskelsmerter, kramper ja næsten på alt. Det troede vi dengang, var det rene sludder og faktisk også mor selv. I vores hjem var lægen en man så til skoleundersøgelser, ellers skulle det være rigtigt slemt, og sygehuset var det alder værst tænkelige, nej sæbevand, brintoverilte, varmepuden, varm omslag, plaster og kamillete med honning, det viste man, hvad var.

Da jeg var otte år, skulle jeg lære at svømme med efterfølgende udstedelse af et bevis. Det foregik i Birkesø, som vi så ofte badede i. Svømmelæren stod på badebroen og skulle bedømme os. Vi skulle også ud, hvor vi ikke kunde bunde. Heldig for mig så hun ikke, når jeg gik på bunden, det kunne man nemlig gøre det første stykke. Der hvor der så var dybt, tog jeg otte tag, og endelig i mål. Nålen fik jeg, men svømme det var så som så. Vi tog tit til Birkesø at bade, vi cyklede der hen. Der blev smurte en god madpakke til frokost, og vi fik også kaffe, kage, frugt og sodavand. Det skulle bare holde tørvejr og ikke tordne, så var turen vellykket. Mor ville gerne bade, men beholdt altid sommerkjolen på og nærmest kun soppede, hun var meget blufærdig.

Valdemar, Kristine Marie, Marius, Peder, Søren

Nora og Valdemar

M
a
r
i
n
u
s

a
n
e
r

Peder Sørensen

Søren og Frue

Gudrun, Kristine og Marinus
34

Gudrun, Marinus og Svend

Peder med fire oldebørn

Peder og Svend

Peder, Laura og Svend, Vera og Møller, Marinus, Holger.
Samt Peder's børnebørn og oldebørn.

Peder og
Svends
datter
Tove

Marie, Johanne, Agnes gravid med mig, Vera
Peder, Marius, Marius svigersøn, Marinus, Jens Peter.

Agnes og Marinus med Hanne, Gurli og Gert

Gudrun og Carls børn
Karen og Bent

Laura og Svends børn, Anne, Carl Åge, Birthe, Jens Peter og Tove

Bent

Tove, Jens Peter og Birthe

Karen

Sørens datter Elses drenge

Sørens datter Veras piger Berit og Else Marie

Kristen Bak

Jensine Bak

Bedstes Konfirmation
1910

A
g
n
e
s

a
n
e
r

Jensine og datteren
Martine med sine børn

Bedste og veninde

Andreas Nielsen

Andreas og Kristine (Bedste)

Agnes konfirmation 1933

Andreas og Agnes

Agnes

Bedste

Bedste 70 år
Hanne Grete, Hans Jørgen, Bent,
Gert og Gurli

Agnes og Frida 1940

Frida og Asgers søn Hans Jørgen 1946

Langgade i Sparkær

"Ishusfamilien"

Hanne Grete

Gert og Bent

Hanne Gretes fødselsdag

Gerts fødselsdag

Gert med ny cykel

Gurlis Fødselsdag

Gurli til Bornholm

Gurli til venstre, Frits Sørensen til højre

Mona får sat hår af Hanne Grete 1965

I Sparkær boede der som i alle andre byer høj som lav. Forskelligheden sagde ikke mine forældre meget, som regel sagde de, ”jo der er forskel på fisk, men lad de andre døje med det, vi er alle ens kommen til verden, hvis nogen har brug for at stikke næsen i sky og føle sig mere end andre, er det jo værst for dem.” Kloge ord fra min mor og far. Når jeg tænker tilbage på mit liv, har jeg prøvet at efterleve meget af det, men det er svært med de gode intentioner, især i den tid vi nu lever i.

Når jeg sad der i systuen, følte jeg mig meget elsket og betydningsfuld. Hele stemningen var positiv, sikken kreativitet der var og så alle disse beretninger og fortællinger. Mor var bare så god til at sy, at det var en hel fornøjelse. Hun havde dengang en Pfaff træde symaskine, og vi kunne altid høre, når mor syede. Hvislede de kønneste melodier, kunne hun og gjorde det altid, når hun syede strikkede, hæklede og broderede. Bedste var også meget dygtig til alt håndværk. Lige fra pigerne var små, skulle man jo sidde med noget i hænderne dengang. Det var nødvendigt samt forventet. Det pudsige var, at jeg gerne ville strikke, brodere samt hjælpe til, men at sy på maskine det interesserede mig ikke. I håndgernings timerne i de første klasser, var det fru Kristensen som underviste os, mon det var derfor? Vi piger skulle altid stå i kø og vente, og det vi syede var så gammeldags og kedeligt, at timerne sneglede sig ad sted. Der imod at frisere og klippe hår, var lige noget for mig fra ganske lille, og alle som ville lægge hoved til, børstede og friserede jeg. Mor købte en tørrehjelm, da de nu kunne købes til hjemme brug, så kunne hun og Bedste helt undgå, at tage over til møster Frida, når de skulle have håret friseret. Det varede heller ikke længe før, veninderne og nabokonerne kom og fik håret ordnet hos mig. Det var og er som om jeg glemmer alt omkring mig, når dette materiale skal kreeres og have en form, som både passer til hårets struktur og hovedets form, så er jeg i mit ”es”.

Gurli var til gengæld meget interesseret i at sy. Hun kom først i huset hos Jenny på mejeriet, hun var skrap. Der blev placeret små mynter, så hun kunne se om Gurli støvede af over alt. Hun lærte meget i de 1½ år, også at betjene kunderne i mejeri udsalget. Jeg var altid stolt, når hun betjente mig med ost, mælk og smør. Her efter kom hun i bager forretning i Viborg hos Thougård, her var det ikke specielt sjovt at arbejde. Så kom Gurli på Levring efterskole i ½ år. Det var hun helt vild med, alt det hun lærte, fyldte lige så meget i hendes bagage som de 7 år på Sparkær skole, har Gurli senere ofte sagt. Her lærte Gurli rigtigt at sy, væve og brodere. Så nu skulle der læres at sy. Først på undertøjs fabrik i Stoholm, så på skjorte fabrik i Viborg, Boy og Marster skjorter hed fabrikken, der efter på ”Lis” systue også i Viborg, hvor hun lærte at sy fine selskabskjoler og mange andre fine kjoler, for til sidst at blive optaget og selv betale sin uddannelse som skrædder og direktrice på en skole i Århus. På systuen ”Lis” ville ejeren ikke bekoste denne del, hvor retfærdigt for Gurli. I 1965 og færdigt uddannet søgte hun ind på skrædder salen ved Århus teater, hvor hun har arbejdet lige siden, og får 40 års fortjeneste medalje måske her i 2010 eller når hun helt holder på Teateret. Gurli mødte Steffen i 1966, han studerede kemi på universitetet. De boede begge i små kollegieværelser på Paludan Møllervej. Han skrev digte, som han skubbede ind under hendes dør. Også når hun skulle lave mad i det lille kollegiekøkken, var han der. De blev gift d.28 juni 1969 og sikket et bryllup. Da Åge og jeg skulle giftes tre år senere d.4 marts 1972, efterlignede vi festen ned til mindste detalje. Det hele var så romantisk, festligt og sjovt og bryllupsfesten varede til kl. fire om morgenen, og alle fik sig en rigtig dejlig svingom. Vores præst Otto Jørgensen dansede sørme, det havde han ikke gjort i 13 år. Jeg overhørte fru Jørgensens bemærkning ”tror du ikke lige det er nok med det danseri nu Otto?” Ligeledes til vores bryllup svang Otto Jørgensen damerne, det var vi meget stolte af. Gurli og Steffen har to børn Frank og Jette samt barnebarnet Oliver og et mere er på vej. Deres svigerbørn er Susanne og Michael. Michael har Christoffer, Christina og Cecilie fra sit første ægteskab.

Gurli syede et utal af flotte kjoler. Hun lignede en model og ligeledes hendes veninder. De var ofte ens klædt. Jeg glædede mig altid til at få syet næsten ens kjoler, som lignede Gurlis og arve hendes tøj. Og ih hvor var det spændende at stå på tær, og kikke ind af forsamlingshusets vinduer,

når der var bal for de voksne, og se Gurli danse i sine flotte kjoler. Hun var altid så omsværmet og flot. Heldigt for Karen Inger, Hanne og jeg, for vi legede så ofte vi kunne, ”fine damer” i hendes fine kjoler og sko. Vi var jo fem år yngre, så det må have været et syn for guder. Da vi var ca. 11 år købte jeg for min ugeløn på 2kr. ofte, når vi legede ”fine damer” en pakke Prins cigaretter som vi delte, 3stk. hver til dem og 4stk til mig. Jeg tror ikke vi inhalerede, men hvor var jeg drilagtig, når jeg røg den fjerde. Jo vi var rigtige damer og legede, at der var fjernsyns kameraer i alle hjørner, vi satte plader på og dansede rundt, den fik ikke for lidt.

Lillebror Bent blev født på Viborg sygehus d. 23. juli 1953. Mor havde fået syn, havde alt for høje tal, med æggehvite i vandet og skulle blive hele 17 dage på hospitalet. Dette var det værste sted for hende. Som 11-årig var hun indlagt med en brækket næse, det var bare så forfærdelig, og så døde Arne jo også her,” nej jeg vil hjem” sagde hun og løj over for sygeplejersken om, hvor fåget alt var, men lige meget hjalp det. Endelig måtte mor komme hjem. Far hentede hende, men nu kunne Bent ikke komme med. Han havde fået bylder over alt på kroppen. Mor var grædefærdig og ligeledes os tre søskende, men så endelig efter nogle dage måtte vi hente ham hjem. Far var på arbejde og kunne ikke køre denne dag, men så tilbød jordmoderen, at hente Bent i sin bil. Vi fik lov til at komme med. Jeg kan huske, at det var sådan et stort skrummel af en bil, og hel sort var den og meget fornem. Mor havde syet en lyseblå kørepose med flæser og tillige vatteret til Bent. Der lå så denne lille fyr, lys som Gert og med blå øjne, og stolt var jeg, nu hvor jeg også var blevet storesøster ligesom Gurli. Da min mor havde født Bent, blev far kaldt ind til lægen. ”Det var så det sidste barn I får, deres kone dør, hvis hun igen bliver gravid,” sagde lægen. Hendes ene nyre havde aldrig været så stærk. Du milde tænkte far 35 år og 40 år var de kun. Lægen forklarede så far, at der lige var opfundet en operation, så han kunne steriliseres. Men der var en lille risiko omkring potensen. ”Godt skriv mig op til operationen, Agnes skal under ingen omstændigheder udsættes for noget.” Det var far i en nøddeskal. Altid tænkte han på andre før sig selv. Jeg er flere gange blevet fortalt, at var hans arbejde ikke helt færdigt til den aftalte tid, kunne kunderne ikke nænne at skælde ud, når han kom, og de så hans søde ansigt og milde væsen.

Bent Ejvind som Bent blev døbt, blev Bedstes trøst i hendes store sorg over at have mistet sin mand Andreas, hun var jo kun 55 år. Hun kaldte Bent sin trøste killing, og det kunne vi alle godt forstå. Mor var længe svag efter fødslen og skulle passe på blodtrykket. Gurli ville også gerne hjælpe med at passe Bent, og hun kørte tit med ham i barnevognen. Gert legede og lærte Bent alle mulige spil. At leve op til denne kloge storebroder, der også kunne blive hidsig og utoldmodig, det var ikke altid sjovt ej heller for Bent. Men lærte os meget, det gjorde Gert, jeg tror han nød, at han havde os som legekammerater og konkurrenter. Bent var rigtig god til fodbold, han fik sin første som etårig og kunne ramme bolden, før han kunne gå. Ligeledes til at regne var han fabelagtig god. Bent kunne både den lille og den store tabel. Det fik han meget glæde af senere på sine arbejdspladser. Han var uheldig at brække armen engang til fest i forsamlingshuset. Benet brækkede han også engang, det var så synd og gjorde frygteligt ondt, og tiden med gips på var lang og så uden fodbold. Ligeledes fik han et slag i ansigtet, så en af hans fortænder knækkede. Mæslinger fik han også, lige da vi skulle spille en skak turnering. Bent spillede hjemme i stuen på sofaen med pletter over det hele, og så endda om første eller andenpladsen. Jeg vandt førstepladsen i B. rækken og fik en lille sølvbakke, og Bent blev nr. 2 i denne turnering kun 9 år gammel, det var så flot af ham. Bent husker jeg fra dengang som en lille broder, der gerne ville konkurrere og spille alle mulige spil samt for hans søde væsen, og lige meget hvor forkælet han blev, af især Bedste Stinne, var vi andre aldrig jaloux. Bents konfirmations fest blev som vores holdt i kælderen. Han var en af de mindste i sin klasse. Men på et år voksede han hele 17 cm. Vi havde en skabslåge i køkkenet, hvor vi tegnede streger og dato på bagsiden, så vi altid var klar over, hvor meget vi havde vokset. Bent slog rekorden og blev den højeste af os alle. Da han skulle i 8 kl. og 9 kl. var overbygningen flyttet til Mønsted.

Om sommeren når jeg ikke lige var hos Frida og Asger eller på camping med familien et sted i Danmark, cyklede Gert og jeg op til faster Gudrun og onkel Carl i Mogenstrup. Det var en lang tur på grus vej ca. tyve km. Det var Carls fødehjem og det var her, Gudrun var ung pige i huset som ung. Hun fortalte mig en gang, at hun altid skulle knokle som den eneste pige i hjemmet i Gammelstrup,

og at hun derfor ”flygtede” som hushjælp her til lige efter konfirmationen. Farfar sendte bud efter hende, at din manglede hendes hjælp, og hun måtte komme hjem. Hun var jo blevet varm på sønnen fra gården Carl, så hun var kun hjemme kort tid, ville ikke mere slide for sin stedfar. Gudrun syntes selv det var lidt forhastet med giftermålet, men sådan blev det. De fik datteren Karen og sønnen Bent. De var noget ældre end os, og for længst ude at tjene. Selv om de var vores kusine og fætter var alders forskellen for stor. Dog kan jeg huske, at Bent altid lavede sjov med os, og at de var gode til at danse folkedans. Karens mand Peder spillede på harmonika, og så gik dansen i køkkenet. Her i dette hjem blev alt lavet fra bunden. De havde får, gæs og høns, køer, grise samt heste og masser af katte og kattekillinger samt en stor hund. Den var jeg især bange for, ligeledes at gå lige foran køerne huede mig ikke. Men kattekillingerne var vi begge helt vilde med. Når der så skulle høstes, måtte Gert og jeg sidde bag på selvbinderen, det var så sjovt og duften af nyt slået hø, glemmer man aldrig. Fra fårenes uld spandt og kartede Gudrun og strikkede de flotteste sweatere og trøjer. Hun kunne også kniple de flotteste ting, jeg tror hun selv fabrikerede alt det, de skulle bruge. Tordenvejr var jeg altid fra helt lille meget skrækslagen for. Så når Gert og jeg skulle cykle her op, turde jeg ikke komme bagud, selv om det var svært at holde trit med sin storebroder, der tit elskede at drille. Hos Gudrun fik Gert altid medhold. Det var rigtig irriterende, når hun endda var min gudmoder. Nå skidt lad ham så have faster Gudrun og hun ham som kæledægge, jeg havde jo onkel Asker for mig selv.

Denne gård i Mogenstrup, Gudruns mand onkel Carls fødehjem, byggede far op, efter at den var brændt ned i trediveerne. Far tog motorcyklen om morgenen og læssede sidevognen med alt, som skulle bruges til byggeriet. Der vankede nogle gode måltider og hjemmebak, så det var den lange tur værd. Da Gudrun og Carl blev middel aldre solgte de gården. Selvfølge tegnede faster selv deres nye et plans hus, og lige så selvfølgelig skulle far bygge det. Huset skulle ligge i Bærs nær den nye Herningvej, så de kunne tage bussen til Skive, når de blev ældre og ikke kunne køre bil mere. Gudrun var klar til alle nye udfordringer. Der blev undervist i at spinde, karte og kniple på A.O.F. i Skive. De arbejdede også på Hjerlhede og kom sågar med i en rigtig spillefilm som hed ”Hosekræmmeren” med blandt andre Lilli Broberg og andre kendte skuespillere. Til sin død lavede Carl et udtal af flagstænger og arbejde i skoven. Faster boede i Bærs til sin død 82 år gammel. Når vi besøgte hende, var der stadigvæk dejligt hjemmebak.

På Lundgårds mark kom vi jo tit om søndagen. Toves evner til at tegne begejstrede os alle. Laura og Svend solgte senere gården og flyttede til Hans Tausensvej i Skive. Svend fik arbejde på klorin fabrikken i Hem. Anne blev dyrlæge på Sjælland, Carl Åge bankmand i Salling bank i Skive, Birthe fik en høj stilling ved telegrafvæsenet, Jens Peter kom i lære i Sparkær hos far, og læste senere til ingeniør og Tove malede, men blev tidligt syg i sindet og har haft svært ved livet. Jeg har gennem mit fag klippet Laura og i 28år Anne Marie, Carl Åges kone, så der igennem hørt lidt om, hvad de alle går og laver. Men efter fars død, blev det aldrig det samme. Svend døde af en blodprop kort tid efter fars død. Faster Gudrun fortalte mig, at Svend aldrig rigtigt kom over tabet af sin næsten jævnaldrende storbror. Laura lever stadig og er på plejehjem. Gudrun og Carl er begravet på Estvad kirkegård. Fætter Bent er også død og kusine Karen bor i Vejle nær datteren.

I mange år kom vi sammen med Vera og Møller, hun var vores halvkusine og på alder med mor. Vera var datter af fars ældste halvbror Søren og hun var den ældste af fire søskende. Vera og Møller boede i Århus og havde to piger Else Marie og Berit. Møller var aldeles fjollet med især mig. Han lavede så meget sjov og ville efterligne vores jyske sprog, han var meget hjælpsom og rar. Vera kunne godt være lidt skrap, men hjertet sad på rette sted, og så kunne hun fremtrylle det bedste mad. Hvor var det altid hyggeligt at komme på ferie hos dem, og senere i livet, bare kikke inden for i deres lejlighed til en tår kaffe. De havde set den ledige stillingen som skrædder på Århus teater opslået, og kontaktede straks Gurli. Det var også Vera og Møller som fandt kollegieværelset til hende. Her boede jeg hos Gurli i 5 mdr. i 1965, medens jeg var i huset i Århus. Det var en skøn tid, Gurli og jeg havde sammen. Otte gange var vi i teateret at se ballet, opera, operetter og teaterstykker, Gurli havde to fribilletter pr. teaterstykke, til kun 35 øre stykke.

Det var særligt interessant, nu hvor Gurli havde været med til at sy kostymerne, og jeg havde arbejdet på skræddersalen i to timer om eftermiddagen. Lørdag aften tog vi til dans i Århus hallen, hvor vi tog flotte kjoler på, høje hæle og satte vores hår i opsatte frisurer. Så om fredagen fulgte Gurli med mig på "Boom" beat musik stedet, hvor vi dansede til beat musik, med udslået hår og i hippie tøj. De femårs forskel mærkede jeg aldrig der var, i de fem måneder jeg boede hos Gurli. I alle årene blev Gurli Vera og Møllers 3 datter. Hele livet hjalp hun dem og de hende.

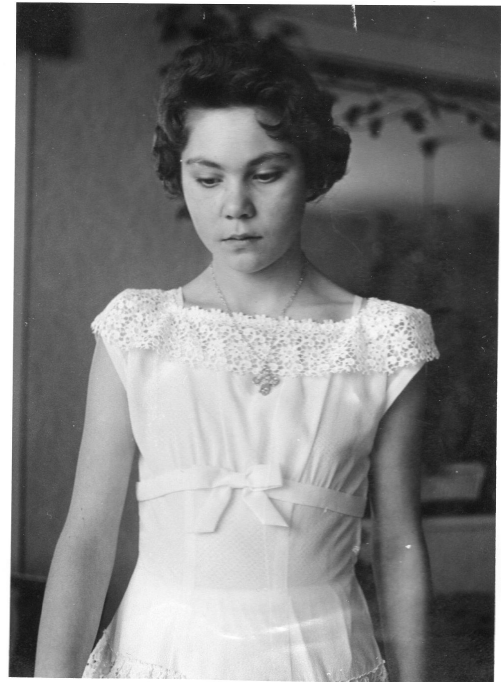
Moster Frida var enebarn i 3år. Hun kunne virkelig være egoistisk. Når hun skulle have en ny kjole, og der skulle vælges stof, fortalte Bedste, hun var da kun var 4år, stampede og smed hun sig på gulvet indtil Bedste gav sig, og Frida fik det stof, som hun ville have. Ligeledes tog hun som stor pige uden at have fået lov, til frisøren og fik sit lange hår klippet kort. "Du ligner en dreng, var hendes fars eneste kommentar, gav hende en ørefigen og gik. Også som ung kravlede moster Frida ud af vinduet, når hun ikke havde fået lov til at komme til bal. En sommer nat stod så hendes far Andreas og ventede. Da så Frida dukker op, skulle hun gå om i haven og finde en kæp, så hun kunde få en endefuld. Frida fandt en så stor gren og slæbte den efter sig om til sin far. Dette optrin kunne han imidlertid ikke stå for, han grinede, og klø fik hun ikke, men kun skænd blev det til. Da hun kom i lære som frisør, var Frida sytten år. Hun havde kun været i salonen i tre måneder, så blev hendes mester syg og Frida måtte nu selv klare kunderne i salonen og kun i starten med vejledning fra den syge mester. Hun startede så sin første frisørsalon i Sparkær kun 20år gammel. På trods af hendes korte tid som lærling var moster fremragende til at klippe og sætte håret på sine kunder. Man skulle ej heller prøve en anden frisør indimellem, så fik man besked på, at det kun var hende der lige viste, hvordan netop deres hår skulle behandles, og at alle andre frisører ville ødelægge håret. Mor skulle være meget taknemmelig, når hendes hår skulle ordnes, til gengæld var det en lille sag for mor, syntes Frida, at sy og omforandre tøj for hende. Det var moster i en nøde skal. Frida var frisør i Stoholm lige til sin død. Asger blev i deres hus til sin død flere år efter. Deres eneste søn Hans Jørgen blev gift med Kirsten, som var datter af købmanden fra Sjørup. De blev gift i 1972 og har to børn.

Moster Frida var vild forelsket i en mand de kaldte "banan." Han var musiker og gift. Et barn skulle hun have med ham og var desperat og også snedig. Der skulle ske noget i en fart. Hun skulle under ingen omstændigheder have et "uægte" barn. Til bal og der var så en flot ung mand. Hun syntes de skulle mødes hurtig igen, og snart var Asger i hendes garn. Hurtigt gift blev de så, og 7mdr. efter kom John. Bedste var med til fødslen, og da Frida klagede sig og ville op af sengen, hun kunne ikke holde smerterne ud mere, sagde Bedste." Det er ikke så sjovt at få den ud, som det er at få den ind," her var der ingen kære mor. Asker undrede sig over, at et så for tidligt født barn ikke var mindre. Barnet døde imidlertid få dage gammelt, og der gik 7år før Hans Jørgen blev født. Han blev enebarn, moster ville ikke have flere børn, trods det kunne hun ofte sige til mor, at mor var meget heldigere end hende, at have fået den hun elskede, samt alle os fire. Hun sang mange gange, "får man ikke den man elsker, må man elske den man får. En revy vise af Liva Weel. Ligeledes mente moster Frida, at mor altid fik mere arv, da Bedste jo gav alle os gaver, så egentlig burde Hans Jørgen have fire gange så meget som os. Hun syntes også, at mor var meget heldig, at have Bedste boende så tæt på, men kun til julefrokost inviterede hun sin egen mor på besøg. Til gengæld kom de hver eneste juleaften hos os med en sæk så stor med gaver. Kun Gurli fik en julegave af dem, det skulle jo gå lige op, da de jo kun havde et barn, som mor og far skulle købe til. Vi tre andre havde ikke kendt til andet, og det varede mange år, før mor omtalte det til os, hun havde altid syntes, vi også skulle havde haft en julegave. For alt i verden måtte man ikke fornærme moster.

Gurlis konfirmation blev fejret i forsamlingshuset, med den nærmeste familie, dem som så havde givet hende gaver eller penge, blev der holdt "eftergilde" for i privaten af flere gange. Mor havde syet den flotteste lange hvide konfirmationskjole til Gurli. Jeg syntes, hun var meget voksen, selv om hun var knapt 14år. På selve dagen gav Bedste Gurli et flot armbåndsur. Til Hans Jørgens konfirmation tre år senere, fik han det omega ur som moster havde valgt, at Bedste skulle give ham, ellers skulle han slet ikke have nogen gave, sagde Frida.

*Gurlis
Konfirmation
1957*

*Gæster til Gurli's
konfirmation i
Sparkær forsamlingshus*

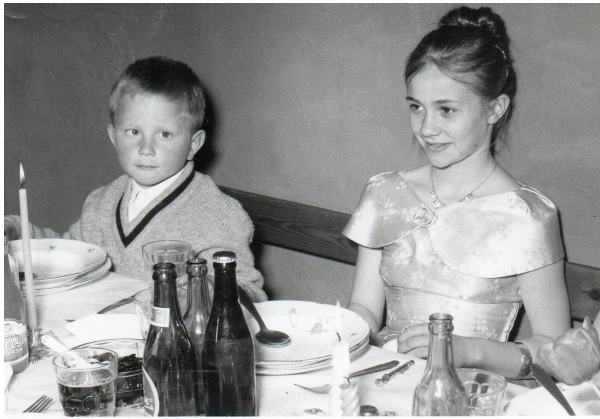
Gerts konfirmation 1961

Møller Vera Peter Bak

Peters Hustru Bedste Stinne

Bent Ejvind og Hanne Grete

Ung mand Onkel Carl Peter

Faster Gudrun Jytte Kusine Birthe

Peter Kusine Karen Karen og Børge

Bente Karin Kusine Else og hendes mand

Tante Laura Svend Fætter Knud med hustru

Bent's konfirmation 1967

Ellin konfirmation 1963.

*Hanne Grete's
konfirmation 1963*

Hanne Grete's
anden
dags kjole

Vores sidste cykeltur i TKB gik
til Mønsted, 1963.

På en og nye cykler fremvises
af ny-konfirmerede piger.

Da så Gert to år efter til sin konfirmation også fik et omega ur, skulle Bedste fortælle Frida, hvad dette ur havde kostet.” 500kr lige som de andres urer jeg har givet, skulle jeg da gøre forskel på mine børnebørn på sådan en dag?” sagde Bedste. Frida mente, at det ville gå ud over hendes arv, da mor jo så ville få fire gange så meget som hun. Både Bent og jeg fik også et ur til 500kr til vores konfirmation. Vi var alle stolte over, at Bedste havde holdt stand. Op til Andreas død, havde Frida ikke villet se sin familie, hun havde igen skabt sig over en bagatel. Hun græd ofte senere over ikke at have sagt ordentlig farvel til sin far. Så man gik nu på liste sko, og var ”venner.” Onkel Asker var en rigtig rar mand, far og han var altid på talefod. I mange år camperede vi i det ganske land sammen. Mor, far, Frida og Asger kørte engang på ferie til syd Tyskland i fars bil, og havde Gurli og Hans Jørgen med. Ingen af dem kunne et ord tysk ej heller engelsk. Mor gik nok så frejdig ind i en butik og forlangte et stykke ost, som lyder som pølse på tysk og damen kom så straks med et stykke pølse. Til den samme vejkryds i Hamborg kom de til tre gange, så tredje gang rullede Asger resolut vinduet ned, og spurgte betjenten, der nu genkendte den danske bil, om vej til Danmark. Med fagter og uforståelig snak, blev de enig om, at betjenten kunne køre foran og vise vej. Moster og onkel havde i mange år en sort folkevogn. Her sad jeg så ved siden af Asger, med stråhat, handsker, sommerkjole og taske. Hvor var det dejligt at sidde der, da alle de andre børn så kørte med far, og Frida og mor sad på bagsædet bag os. Ligeledes fik jeg lov til at spise med af Asgers hjemmelavede madder. De var bare så lækre.

En gang hvor mor og vi fire børn skulle til Viborg at handle, blev jeg væk i vrimlen. Jeg græd og stod bare der og følte mig så bange. Pludselig kunne mor høre en græde, ”vent her der er en der græder”. Mor blev noget overrasket, da hun så, at det var mig. Senere når jeg skulle alene til ballet i Viborg, var jeg tit bange for ikke at kunne finde vej, og ikke at nå toget hjem. Ballet timerne var sjove men hårde. Nogle af pigerne havde gået der i 4-5år, og så kommer jeg med 2år på bagen hos Helene Christensen. Men op på tå det kom jeg, og at øve hjemme elskede jeg, der var jo altid mor og Bedste der synes, at det var vældigt, det jeg nu havde lært. En pige på holdet skulle altid på toilettet i timen. Jeg havde to eller tre gange mistet mine lomme penge fra min taske som hang ude på knagen. Nu denne dag spurgte jeg også om lov til at gå. Da jeg kommer ud på gangen, ser jeg så hende med fingrene nede i min pung. Det var mit første møde med tyveri, og jeg var helt slået ud. Det var i øvrig den pige jeg snakkede mest med på ballet holdet, så skuffelsen var det større. Elverhøj,” i Frederiks på en sene, skulle vi en aften optræde os balletdansere som små alfer. Det gik godt, vi havde jo øvet os. Men at der lige i det ene hjørne skulle stå en mikrofon, havde ingen set. Og sikken et brag der lød, da jeg snublede lige så lang, jeg var over den. Nu var det slut med balletten. Det lignede meget min sene optræning i Sparkær, hvor jeg skulle synge solo. Det var til indsamlingen af hjælpen til Ungarn i 1956, så jeg var 8år. Pludselig kunne jeg ikke huske anden vers, holdt hånden op foran munden og sang så det første vers en gang til, ih hvor flovt, kun senere med sangkoret eller udklædt skulle jeg op på en sene igen. Der skulle også være et vældigt optog, for at samle penge ind til Ungarn. Far havde i den forbindelse lavet et hus oppe på ladet af sin lille varevogn. Der sad Gert og jeg så klædt ud som skorstensfejer og hyrdinden, der var også andre udsmykkede køretøjer i optøget. Mor syede altid de flotteste kostymere og fastelavnsdragter til os, her kunne hun rigtig udfolde sig. Ligeledes var mor i sit es, når der skulle syes dansekjoler til Gurli og mig samt tøj til drengene. I Skive havde alle dansepigerne allerede dengang mange lag tyl skorter og rigtige dansekjoler på. Sådan en kjole fik jeg så også i 1961, og åh hvor var jeg stolt. Da der så var afdansningsbal i Sparkær forsamlingshus, tog jeg kjolen på. Mine meget bange anelser holdt stik, nu var jeg gået over strengen. Jeg glemmer aldrig pigernes og især Joans øjne, de kunne myrde mig, da vi kom ind i salen. Så da Gert og jeg vandt førstepladsen, sagde vi, at danselæren skulle sige, at det ville være uretfærdigt over for de andre par her på holdet, at lade os vinde, da vi jo også gik på danseskole i Skive. Det hjalp på atmosfæren.

Det var ikke så tit der kom tilflyttere til Sparkær. Men nu kom der sørme en hel familie fra København ud i vogter huset ved jernbanen. Der var tre børn to drenge og en pige alle tre næsten på Gerts og min alder, der måtte vi ud. Mor havde sagt, at vi ikke måtte på grund af jernbanen, men så var det jo bare mere spændende. Vi løb i en stor bue, så hverken mor, far eller Bedste skulle se, når vi løb derud. Det var bare helt vildt, det man måtte her. Vi løb på togskinnerne og lyttede til dem, når toget snart kom, vi gravede huler i bane skrænten, og vi måtte lege i hele haven samt på bane området. Midt i haven var der en gammeldags vandpumpe.

Her blev dukkerne døbt, og vi blev gift med hinanden, og legede mor far og børn på loftet.

Kravlede i træer og spillede bold. Joan og jeg kom i klasse sammen, og da vi nåede 4kl. var hun den allerværste til at mobbe mig, samt at få både piger og drenge med til det. Det følte jeg var rigtigt uretfærdigt, da vi fra starten af, havde leget så meget sammen. Selvfølgelig troede jeg i lang tid, at det var min egen skyld, at jeg hele tiden skulle moppes, og fandt mig i alt. Senere kunne jeg godt forstå, at jeg på mange måder var privilegeret, og at vi hjemme hos os kunne gøre mange ting på grund af fars gode forretning og mors flid. Men en hård tid var det sørme. Jeg har efterfølgende bestræbt mig på, ikke at gøre nogen misundelig, men det er ikke altid nemt.

I en del år gik vi i søndagsskole hos Stinne og Thomas Lien. De havde tre børn Gunnar, Tage og Åse. Søndagsskolen foregik hver søndag formiddag i deres stue i vinter halvåret. Gården var genbo til fars værksted, så det var nemt at smutte der over. Vi sang og lærte mange dejlige salmer, fik bibels historien læst op, fik saftevand og kage, og ikke mindst et glansbillede, hver gang vi mødte op. Så der gik jo snart sport i at få albummet fyldt op. I kirken kom vi også alle jævnligt. Vi elskede at synge, stemningen og roen syntes vi om, men ikke altid selve prædikenen var nem at forstå, men troende var vi, især på tilgivelsen og det gode i menneskerne og historien om Jesus. Det har givet mig meget senere i livet, samt trøst når jeg har mistet mine kære. Vi har også lært at sige tak for det, livet har givet os, og påskønnet at være født netop her i verdens smørhul.

Skolens udflugter dengang gik til Borevold ved Salonen i Viborg, Mønsted kalkgruber, Himmelbjerget, Dollerrup bakker, tivoli "Karolinelund" i Ålborg og tivoli "Friheden" i Århus samt til Bornholm i 7kl, hvor vi så først var i tivoli i København. Nu skulle der sys nye kjoler og jakker, købes sandaler og en taske skulle der lånes af Gurli. Vi nød alle i klassen disse skoleudflugter, der var jo slet ikke alle disse ting i vores lille landsby. Vi havde altid en skolekæreste på disse udflugter. Det var ikke noget alvorligt nærmest en slags flirt. Fra min egen klasse har jeg aldrig haft en skolekæreste, men et par fra Gerts klasse og et par ferie drenge samt to fra Stoholm blev det da til i skole tiden. Der var ofte nogle drenge, som var noget ældre end jeg, som ville have mig til kæreste, men nej det turde jeg ikke. De ville nok heller ikke nøjedes med et kys og kram, så instrukserne hjemme fra var opfanget. Danse til gengæld ville jeg heller end gerne. I syvende kl. blev vi elever inviteret med til skolefesterne i Tastum forsamlingshus af eleverne fra Stoholm skole. Gert var startet i Stoholm realskole, og i den vinter op til vores konfirmation, måtte vi godt blive inviteret med men kun en pr. realelev. Så Gert fik mig med, det kunne jo også lige mangle, sagde jeg. Det var tiden med højt hår og strutskorter, vi var nærmest små damer. Her i Tastum forsamlingshus blev der spillet grammofon plader fra halvtresserne og tresserne. Vi kørte med Vagn Høeg der hen. Han kørte også skolebussen, og med ham var der altid fart på. Det startede kl. 20 og sluttede kl.24. Kun sodavand og pølser kunne vi købe, dem der drak og var over 18 måtte ikke komme ind. Her blev der danset kinddans og kysset. Ca. kl.22 dæmpedes så lyset, ih hvor var vi voksne. Det var her jeg blev kæreste med "Hanse" Johannes Lebech. Ih hvor var han altså irriterende. Skrev breve til mig den ene dag, at vi skulle komme sammen, og næste dag havde Ivan Høeg så et brev med til mig om, at "nu var det slut", ½år så var jeg kureret. Det skal siges, at vi kun var 14år, havde faktisk fødselsdag samme dag. Han blev senere politiker og kirkeminister, hvem skulle have troet det. Her efter møder jeg Erik Klinge også her i Tastum forsamlingshus. Det kunne "Hanse" absolut ikke tåle, resolut tog han sin Islandske sweater af og pressede den ned over mit hoved. Mit hår var sat i en meget "tresser" høj frisure af Karen Inger. Jeg rettede på frisuren, men skaden var sket. Erik siger så tros det uglede hår. "Du ser nu sød ud alligevel." Erik og Johannes var de bedste venner og konkurrerede altid på skolen om, hvem der var "den bedste." Erik spillede med på Stoholms fodbold hold, han var rigtig dygtig og en meget flot fyr. Erik var rar, vi var gode venner, og blev aldrig andet end skole og kysse kærester, det varede i to år, gode to år og meget trygge år for mig.

Til konfirmationsforberedelse kom der ni fra Gammelstrup. Pastor Jørgensen skulle så d. 5maj 1963 konfirmere os alle i Sparkær kirke. Inger Lise og Herman blev konfirmeret i Tårup kirke. Min konfirmations kjole tegnede jeg selv. Den blev syet af silke og blonder. Mor og jeg tog til Viborg og købte og betalte 76kr for stoffet. Mor handlede altid i varehuset, her var der stofruller fra gulv til loft. Bare stå der og se ekspedienten rulle den ene flotte stofrulle ud efter den anden var himmelsk for mor og jeg. Og ih hvor var det spændende, at mor nu skulle hjem at klippe og sy min konfirmationskjole. "Skræller du kartoflerne Hanne," spurgte mor?, "så begynder jeg at klippe kjolen". Ikke længe og min kjole var som en drøm. "Den er alt for kort" var nogle af pigernes kommentarer, den gik til midt på knæerne, og ingen kunne blive forargede. Både Gert, Bent og min konfirmationsfest blev fejret i vores nymalede kælder lokaler, rummene skulle nu ikke mere bruges til kul og brændsel. Gerts og min "anden dags fest" blev slået sammen, og blev holdt i forsamlingshuset. "Brøderne Hansen" en fire mands orkester fra Stoholm spillede til dans bagefter middagen. Mor syntes de "skyldte" så mange mennesker denne fest, da de gav så mange konfirmationsgaver, og havde derfor været til mange eftergilder, og de ville nu også invitere alle naboer, bekendte og familie, der havde givet gaver til Gert og jeg. Min anden dags kjole tegnede jeg også selv. Den skulle syes i prinsesse facon og af rødt silkebrokade med et hav af strutskeerter under. Frakken var købt færdig syet i Viborg, det var virkeligt stort. Blå mandag fejrede klassen blandt andet på Borgvold i Viborg. Vi piger ville flotte os og spise middag på salonen, vi fik mørbradbøf. Midt i det hele skulle jeg lige rydde op i min taske, der måtte bestemt være blevet rodet. Nej hvor vi grinede. Op på bordet med taskens indhold som kun bestod af en pung, en kam, et lommeterklæde, en togbillet og et spejl. Tjenerne kikkede, men vi fniste og morede os alligevel meget over det.

Tre gange kom vores klasse i erhvervspraktik. I 8kl var jeg en uge hos frisørerne Engedahl i Skive. Det var så spændende, og nu var jeg sikker på, at det var frisør, jeg ville være. Hos en tandlæge i Viborg var jeg i 14 dage. Det var lige ved at tage livet af mig. Alle disse tænder, som blev rykket ud, og endda på flere unge på min alder. Mange skulle så have gebis til deres konfirmation. To gange måtte jeg ned at ligge, og hen til vinduet at få frisk luft. Så at blive klinikassistent var bestemt ikke noget for mig. Tredje praktikplads var i Mogensgades vuggestue. Det var dejligt at passe de små, men alt blev gjort på samlebånd. De skulle spise, tisse på potte og sove på klokkeslæt, det var bare ikke lige mig. Men mange praktiske ting lærte jeg, som jeg senere kunne bruge, da Åge og jeg fik vores egne tre børn.

En uge på Tårupgård ungdomsskole her syntes Knud Simonsen også, vi skulle prøve at undervises og bo, det ville være sundt at komme lidt væk fra skolen og se en ny måde at gå i skole på. Det var i 9kl. sammen med eleverne fra 8kl. Det var en drengeskole, så det syntes vi piger var rigtigt sjovt. Vi fulgte undervisningen, lavede teater, underholdning og fik også keramik undervisning. En hel masse fik vi lært og erfaret fra denne sjove uge. Den sidste aften skulle der så danses. En af eleverne Per Arenfeldt kumme jeg rigtig godt lide, og vi skrev sammen i tre måneder, han var meget charmerende men nej, han var lidt for frembrusende, så nu var det slut. Det var på grund af Per, at "kæreste forholdet" til Erik sluttede. Moster Frida havde nu også gjort sit til det, hun syntes aldeles ikke, at jeg skulle have hendes frisør konkurrent fru Klinges søn til kæreste.

I 8kl og 9kl var vi alt for få elever til håndgerning og husgerning i vores klasse. Disse fag skulle vi så undervises i på Løgstrup skole. Her var vi med skolebussen, som blev kørt af Vagn Høeg. Han kørte virkeligt stærkt og bussen slingrede, og der sad så vi elever helt uden sikkerhedsseler og skulle passe på, at vi ikke endte på gulvet. Tit og ofte stod vi op, det var sjovt og ikke spor forbudt. På skolen skulle vi skrive en masse mad opskrifter af, som læren skrev på tavlen. Nu var det på tide med briller, jeg var sørme blevet nærsynet. Præsident Kennedy blev skudt denne fredag, hvor jeg kunne hente mine første par briller. Vi havde haft meget om den kolde krig i orienterings timerne, og der blev skrevet meget om Kennedy og Jaqueline. I vores ungdomsskole ville jeg så denne aften. Alle græd, hvad var der sket? Jeg var lige kommet med toget fra Viborg og havde intet hørt om mordet. Mine nye briller duggede, åh hvor var verden ond, dette måtte ikke ske. I klassen havde vi haft rigtigt meget om politik og udenrigs politik, det var virkeligt spændende og lærerigt, og derfor var vi særligt berørt af mordet dengang, selv om vi var meget unge.

Hygge

Ungdomsklubben Fastelavn og sketch

Sparkær håndbold piger

Tårupgård ungdomsskole

Sparkær var en livlig landsby dengang i halvtresserne. Fire købmænd var der. Albin Pindbo, Johannes og Gusta Jensen, hvor deres søn Tage samt hans kone Grethe, født Langhoff, senere overtager forretningen. Så var der købmand Frederiksen og Karoline Plougmann. Vi havde ganske bestemte regler for, hvor vi handlede. Hos Pindbo og hans kone, de var i kortklub med far og mor, her handlede vi mest. Ligeledes blev der bragt købmandsvarer ud en gang om ugen af Pindbo endda med en stor pose bolsjer nederst i kassen. Hos fru Plougmann skulle vi købe kaffe og ugeblade. Hun var blevet enke og skulle også støttes, det var også hos hende man kunne ”gå bag ind” at handle efter lukketid. Hos købmand Jensen måtte vi kun købe gaver til jul og til fødselsdage, her var det største udvalg i gaveartikler, ellers kun handle der en enkelt gang, hvis vi var kommet ind i butikken. Hos Frederiksen handlede vi kun lidt, hvis vi blev slikken i skoletidens frikvarterer, så måtte vi godt bruge lidt af vores ugeløn på 2kr. her. Alle små landsbyer så som Bakkely, Møgelbjerg, Fusager, Rævind, Borris, Gammelstrup, Mønsted og Lille Tårup gjorde deres handel her, ligeledes alle bønderne samt husmænd rundt omkring fra gårdene handlede i Sparkær. Dengang fandtes der ingen supermarkeder, og mange familier havde ingen bil.

Vores slagter Bent Langhoff, meget populær og kendt for sine gode slagter varer, handlede vi alle vore slagteri varer hos. Både hans far og bedstefar havde også været slagtere i Sparkær. Så var der bager Skat Delmer også ud af en slægt født her, her var vi unge mange aftner og spillede på flipper maskinerne, se tv. samt købte slik og sodavand, her var et samlings sted, hvor vi kunne mødes. Is og brødsalget var Hannes mor Kaja, som stod for denne butik. Der var jo også vores mejeri som lavede ost, smør, kærnemælk piskefløde og sødmælk selv, her var der også en del ansatte. Så var der to gartnere med alt til haven, og som også kom og beskar, podede og sprøjtede vore frugttræer og buske. Der var også Elevine, hvor mor handlede tråd, knapper og nåle. Hun tog altid kamferdråber for sin mave, og hun bøsede ustandselig. Vi kaldte hende alle Elevine ræber maskine, selv butikken lugtede af kamfer, men støtte hende med en smule handel, skulle vi. Et lille fint varehus hos fru Jønsson havde vi, her kunne man købe rigtig mange ting, især det mor skulle bruge på systuen, handlede fru Jønson med. Ligeledes var der en frisørsalon hos Karen Kristiansen og en herre og damefrisørsalon hos Harry og dennes kone Rosa. De blev senere Gerts svigerforældre. En rigtig dygtig smed var der, som også var beslag smed, det vil sige at give hestene hestesko på, samt en bilmekaniker hvor der også kunne købes benzin. Elektrikeren Carl Henry og hans kone Gudrun havde også en fin forretning. Dem kom vi meget sammen med privat, de var tit med på udflugterne om søndag. Deres to piger hed Karen Lis som Gurli var veninde med, og Lisbeth som var på Bents alder. Vi havde også vores banegård med en stationsforstander, billetkonduktør og banearbejder samt postkontoret, som vi især var stolte af. To sæt skinner, så togene kunne vente, var der så sandelig også dengang. Også et stort æggepakkeri var der. Et flot plejehjem Nordstjernen med mange beboer og Sparkærs stolthed, havde vi, samt fire tømreværksteder, to malermestre samt to murerfirmaer, og et utal af bondegårde, husmandssteder, samt min fars integreret savværk. Der var også en dame i byen som maskede strømper op. Her brugte de petroleums ovn til opvarmning, uf hvor det lugtede, og der var også altid meget rodet og snavset. Strømperne skulle hurtigst muligt vaskes, når vi kom hjem med dem. Der kom også en rejse biograf en gang om måneden, som hed Salling Rejsebio. Vi elskede ”Far til fire” og Indianer og Cowboy filmene og os unge de lidt mere romantiske spændingsfilm. Altid var forsamlingshuset fyldt med forventningsfulde børn og voksne. Ligeledes kom der et lille cirkus og tivoli til sommer festerne. Det trak virkelig mange mennesker til byen, og ih hvor vi nød luftgyngerne, radiobilerne og karrusellerne. Så var der dyrskuerne, hvor alle kunne vise deres dyr frem. Så var der også små boder, hvor man kunne købe is og pølser. Om torsdagen kom den ”kørende” fiskemand. Der var mange forskellige friske fisk lige fanget. Mor købte for det meste hele rødspætter, de blev stegt i ægte smør og selvfølgelig med persillesovs og nye kartofler til om sommeren, det var smøvs! Der var to vognmænd i Sparkær, den ene var Egon Nielsen, som nogle år senere arbejdede hos far, lige indtil værkstedet blev solgt. Egon Nielsen og hans kone Klara kom meget sammen med far og mor og havde kort klub sammen.

De havde tre piger Inga, Jytte og Lisbeth, som vi legede med. Vi havde på skolen kun 7 klassetrin, i 1962 8kl. og dernæst 9kl. Endvidere havde vi aftenskole samt fritidsklub. Selvfølgelig havde vi også vores eget spille mands orkester, hvor den ene var graver på kirkegården. Vi havde skolekoret og selvfølgelig Gert på klaver. Evald og Anna Nielsen var ansat ved kirken som organist og kirkesanger. Ved en hver lejlighed, så som juletræsfest, fastelavnsfest, høstfest og mejerifest, sang Evald altid for. Lærerne var også meget interesseret i hvad der skete, de boede og havde børn her i byen. Ligeledes havde vi telefoncentralen, det var sjovt at se på alle disse dippedutter, og se hvor hurtig centralskolen kunne finde de rigtige numre. Vores skomager var også dygtig, i kælderens hus var der altid en utal af pudsede sko på rad og række. Det kunne virkelig betale sig at forsøle sko og støvler dengang.

I 8kl. kom som før omtalt Mogens, Hanne, Sonja, Anne Grethe og Katrine fra Mønsted og Daugbjerg skole. Også i 9kl kom der tre nye elever i vores klasse. De var gået ud af skolen efter 8kl., og havde fortrudt og startede så sammen med os i 9kl. Det var Mona, Lis og "Nikodemus," han blev aldrig kaldt andet. De to sidste var lidt "anderledes", det kunne vi i klassen takle, og vi lærte meget af det. Lærer Knud Simonsen opfordrede os til at lave klassefester på skift hos hinanden, og på den måde blive rystet sammen. Disse fester bestod i at spise lidt mad først, så lege fælles lege og tilslut, hvis det var tilladt samt plads i hjemmene, slutte af med dans. Disse klassefester hos hinanden var virkelig vellykkede. Man kom rundt at se hinandens familier og hjem, og vi forstod nu bedre hinandens baggrund. I timerne var der megen konkurrence en overgang, især i maskrivning, hvor der vankede flødeboller, når vi ingen anslags fejl havde. Jeg var utrolig hurtig havde dobbelt så mange anslag, men altid denne ene fejl eller to. Det var faktisk morsomt, at det altid var de langsomme, der måtte smiske sig. Vi fik alle en rigtig fin statskontrolleret 9kl. eksamen. Flere var jo gået ud af 7kl. og enkelte var kommet på realskolen i Stoholm, men vi følte os privilegerede med vores skolegang her, med så motiverede lærer. Kun 16år gammel ventede fire af vores tidligere klassekammerater sig. De tre af dem var gået ud af skolen lige efter konfirmationen. "Gravide i så ung en alder", det syntes vi var ganske frygteligt for dem, og vi piger i klassen tænkte, at godt vi kunne sige fra og få os en eksamen og senere en uddannelse. Det forekom nu ret ofte dengang, at mødrene var ret unge, da det var før p pillen blev opfundet. Knud Simonsen havde også undervist i seksualundervisning, og gjort os bekendt med præservativer og viste os hans kones pessar. Det var meget grænseoverskridende dengang, men vi fik det fortalt på en meget naturlig måde, selv om flere af os fniste lidt.

Vores præst pastor Otto Jørgensen, syntes vi børn, var noget skrap og tør. Vi havde ham i religions timerne. Engang før timen begyndte gjorde jeg nar af hans måde at forklare kortet over Israel og Judæa på. Jeg tog pegepinden trak kortet ned slog på det, som han og sagde: "stille børn stille børn pist pist pist." Sådan sagde vores præst altid, når vi ikke var stille. Pludselig stod han så i døren, alle i klassen grinede, men ikke jeg, fra da af opførte jeg mig meget eksemplarisk i hans timer. Jeg legede en del med præstens datter Lissy, som var 1½år ældre. Hun var adopteret. Jeg har ladet mig fortælle, at da de kikkede på de små, sagde fru Jørgensen, "Skal vi ikke tage hende her Otto, hende er der jo nok ingen der vil have". Lissy var talidimid skadet og havde kun små fingre på den ene hånd. Hun var rigtig sjov at lege med, havde mange dukker med det flotteste tøj i de sødeste røde små kufferter, hun var ikke det mindste hæmmet af den lille hånd. Vi gik også til præst hos pastor Otto Jørgensen. Nogle syntes at jeg var for artig i disse timer, men vi skulle jo høre om vores religion, og hvorfor vi havde den kristne tro, og hvor den kom fra. Endvidere skulle vi øve os på et salmevers, som vi skulle sige i kirken på konfirmationsdagen. Jeg elskede også at synge, vi har en salme og sangskat som få her i vores land. Ligeledes at grine kunne vi i den alder, ok jeg indrømmer, at med Lissy fra min klasse i nærheden, kunne det være svært at stoppe, men i kirken griner og fniser man altså ikke.

Vi havde som sagt masser af sport, gymnastik, boldspild, og skak i byen, vi kunne gå til. For uden vore pragtfulde bakker i Bakkely, hvor vi stod på ski, når vejret tillod det og gik kæreste turer til Sankt Laust kilde om sommeren, og så var der jo også kanalen at lege på, når den var frosset til.

*Agnes og Marinus
Sølubryllup 21. April 1965*

Agnes og Marinus hjem
Møblerne købt i 60'erne

Sparkær kirke

*Skræddersalen
Århus Teater*

*Fem måneder sammen med
Gurli i Århus*

H e n r i e t t e

Ligeledes var der to gravhøje, her legede vi indianer og cowboy. Atletik gik vi meget op i. Vi kunne få en nål, med den emalje man opnåede. Jeg fik sølv med emalje, der var kun guld der var bedre og det fik Karen Inger helt sikkert. Hun var altid så fysisk stærk og lige det bedre end os andre. Vi havde alle tiders håndbold hold, med Joans far som træner. Jeg var venstre wing, elendig til at skyde mål, men til gengæld rimelig taktisk og energisk. Vi vandt mange turneringer mod landsbyer på størrelse med vores. De fleste på håndbold holdet var piger fra min klasse samt enkelte fra klassen under og over vores. Vi gik alle sådan op i det og blev også ret gode.

Ester Møller var enebarn og boede på gården lige midt i byen. Hun var 2½ år ældre end mig, men vi legede altid godt sammen. Jeg var aldeles vild med deres store bondehus loft. Der var mange gamle ting opmagasineret deroppe. Og så denne store bjerg af korn der lå der og skulle tørre. Den gamle fru Møller, Esters farmor, boede nu i et værelse. Hun var, som vi kaldte det dengang, gået i barndom. Ester syntes selvfølgelig det var sjovt, at drille hende, men grine gjorde jeg også men var alligevel lidt genert. Svend Møller og Magda Møller var altid rare ved mig, og jeg måtte gerne overnatte og spise med. Der var ikke mange steder man måtte det dengang, når det var i samme by. Ester har fortalt, at hun og jeg underholdt hendes forældre, ved at trække i farmoderens mamelukker en af os i hvert bukseben. Der var et par i lyserøde og et i gule med blonder, vi har uden tvivl gjort lykke.

Hele engle var vi nu ikke os børn. Om sommeraftnerne når vi fra gaden legede ude, var det spændende at løbe langs en sti ved kirken og bagom til Bedstes have og stjæle æbler og mirabeller. Det var også strengt forbudt at lege i kælderen på værkstedet i alle spånerne. Men der var jo kæmpe bjerge af spåner, og det var simpel hen så fristende at kravle op i dem og lave huler. Ligeledes legede vi mørke put med drengene, det var også spændende og lidt forbudt. Jeg tror heller ikke det var tilladt at lege i Gurlis fine kjoler og stiletter samt at ryge cigaretter og skodder, men ih hvor var vi voksne.

Allerede i 5kl. begyndte Hanne, Karen Inger, Lissy, Lene og jeg at have en strikke klub i vinter halvåret. Vi skiftes til at være hos hinanden en gang om ugen fra kl.14 til 17. Så lavede vore mødre kaffe og kage. Vi var, syntes vi selv, meget voksne, når vi sad der og broderede og strikkede. Det var lige blevet moderne med "trompet" nederdel. Mor havde set modellen i Viborg. Straks syede hun en til mig. Den var syet af en brugt kamelulds frakke, hvor vrangen var vendt ud, så stoffet ikke skulle se falmet ud. Jeg havde også fået et par nye sko, med en ganske lille hæl. Det turde jeg godt tage på i dag, da strikke klubben var hjemme hos os. Ned ad trappen, nok så frejdigt, gik jeg, da jeg hørte pigerne komme. "Man kan ikke gå med snæver nederdel, når man kun er tolv, og høje hæle," sagde de i munden på hinanden. Nej hvor blev jeg såret, og sagde, "nederdelen er lavet af brugt stof, den har ikke kostet noget." Inden månedens udgang havde alle pigerne i klassen trompet nederdele, og disse endda købt i dyre domme. Det burde jeg have lært af, i stedet for fandt jeg mig i endnu mere mobning i skolen især det næste års tid. Syklubben fortsatte og ideen til at give hinanden en sølv teske i fødsels gave blev en realitet. Resolut lånte mor tre slags sølvbestik med hjem. Nu skulle der vælges et stel ud af tre, Columbine, Harlekin eller Savoy. Det var lidt svært, jeg var kun 13 år at vælge et sølvbestik for resten af livet. Det blev nu snart en sport for mig at samle så meget, at der var 12 af hver, når jeg skulle flytte hjemme fra. Ligeledes syntes mor, at jeg skulle samle på kaffe og spise stel. Her valgte jeg B-G Relief stentøj, meget moderne den gang og dyrt. Jeg har stadigvæk stellet og bruger det til hverdag, og jeg har siden suppleret op med meget af det fra genbrugs forretninger. Jeg havde den regel, at der skulle stå udstyr øverst på ønskesedlen til jul og til fødselsdag.

Da jeg blev konfirmeret ville far tale med mig. Han sagde "Hanne du tigger aldrig om penge, du hjælper mor meget og er nu så voksen, at dine lomme penge skal hæves til 50kr om ugen." Jeg var henrykt, følte en meget stor frihed samt fars tillid til mig. Endvidere sagde far, "de skal også strække til de der pigeting du ved." Det var fars blufærdige forsøg på, at tale til en teenager datter. Da skoletiden endte, sagde far, at han ville fortsætte med at give mig 50kr om ugen i hele min

læretid på 4år. Han mente bestemt ikke, man kunne leve af sådan en sulte løn. Vi fik 48kr for 46 arbejdstimer pr. uge det første læreår og aldrig overarbejdes penge. Vi skulle møde 10min før åbningstid i kittel og med håret sat, og hver aften skulle vi blive til alt var rengjort, gulvet fejlet, den sidste kunde ude af døren og først når vores mester gav os lov til at gå. Jeg måtte tit spæne til toget kl.18.20 selv om salonen lukkede kl. 17.30.

Karen vores lærers datter var et år yngre end os andre i klassen. Hun var sjov at lege med. Det var også lidt specielt for mig, da jeg i de første 4kl. frygtede hendes mor fru Kristensen i dansktimerne, og især når vi skulle skrive diktat. Det var jo hende der gav mig bøgerne oven i hovedet, og satte Lissy og mig uden for døren, da jeg sagde; ”se nu Lissy nu taber jeg en tand”, igen sagde jeg, ”se nu se nu, nu taber jeg min tand”, og vupti røg tanden op på tavlen og ned i tørvekassen. Vi grinede og grinede, så uden for døren kom vi, og det var meget flovt og uvant. Så når jeg nu legede med Karen oppe hos hende i lærerboligen, var jeg altid lidt forknyt. Ikke desto mindre fandt vi, når vi legede fine damer, nogle meget store skodder fra lærer parrets cigaretter. De varede længere end dem, som var røget helt ned til filten. En dag kom fru Kristensen op ad trappen, det gik hurtigt med at få vinduerne op, om hun opdagede vores rygning i smug, ved jeg ikke. Karen og jeg blev i 5kl. ringveninder. Vi tog toget til Stoholm og købte 2 ens sølvringe, vi var meget stolte og fejrede det med kage og sodavand. Jeg kan stadigvæk huske, at der bestemt ikke var nogen i klassen som glædede sig på vore vegne, tvært imod.

En nytårs aften legede Hanne, Karen Inge og jeg igen ”fine damer” hjemme hos os. Vi havde som altid ”lånt” Gurlis kjoler og meget højhælede sko. De 10 Prince var også købte, hvor var vi voksne. Vi ville så i bidende kulde og sne gå den ene km. ud til Karen Inger. Vi frøs, men der ud kom vi. I min jakkelomme var pakken med de resterende cigaretter. Resolut hev Karen Ingers mor Gerda pakken op,” Er I ikke lige lovlig små til at ryge, så de her tager jeg,” Fra den dag af røg jeg aldrig cigaretter mere. Karen Ingers far var for øvrig den alder første elev og svend far havde, han var utrolig dygtig og energisk. Holger blev senere fars konkurrent. Han døde ret tidligt. Gerda og mor havde kendt hinanden altid samt gået til gymnastik sammen i deres unge dage. I dette hjem var der foruden Karen Inger, Anny, Anette og Eva. Da mor døde hjalp Gerda far med rengøring, samt med madlavning, det havde far nemlig aldrig selv prøvet, medens mor levede.

I 5kl skulle vi have en ny dreng i klassen. Jens var søn af skolens nye førstelærer Henning Kristensen, han afløste H.C. Nielsen, som var blevet amtsskolekonsulent. Vi glædede os til at se denne nye dreng. Lærer Lene Hansen og jeg havde pjattet med, at Jens ville jeg ”have.” Da han så trådte ind i klasseværelset, var han lille og med strit hår. Jeg kan huske at i dette øjeblik kikkede Lene Hansen og jeg på hinanden, vi måtte holde masken. Vi piger havde alle sat næsen op efter en rigtig lækker fyr. Klog og sød det var Jens, og vi spillede rigtigt meget bordtennis han og jeg. Vi havde også fået nyt lærer par hr. og fru Rode. I tysk timerne havde vi fru Rode. Vi var skræk slagen for hende, det var nok grunden til, at vi først syntes om tysk, da vi i 9kl fik første lærer Henning Kristensen til faget. Vi i klassen var alle enige om, at skulle vi fortsætte med tysk også i 9kl. ville vi ikke have fru Rode, vi fik vores vilje.

Der blev nu asfalteret mange gader og vores gade i 1960. Så fik vi et par rulleskøjter og mange timer kørte vi på vejen, og når vejret var dårligt, kørte vi i kælderens. Det var mest Karen Inger og jeg, der kørte på rulleskøjter sammen. Det var også Karen Inger og jeg der gik til akrobatik sammen et par vintre i Stoholm hos Helen Christensen. Ligeledes elskede vi to at kravle i høje træer. Især var der nogle ret tykke stammer på Nordstjernens grund. Så sad vi der og ingen kunne nå os, da der slet ingen grene var forneden. Der boede jo som regel også 4 eller 5 evnesvage på plejehjemmet Nordstjernen. Det var lidt spændende, men også lidt skræmmende, så vi undlod at kikke ind af vinduerne. Vi børn fra gaden spillede også meget ”Antonius kom frit frem” her, der var et boldspild, hvor vi skulle kaste bolden over taget og gribe den på den modsatte side af huset. Ligeledes legede vi dåse kuk. Her skulle le dåsen sparkes væk, og man skulle gemme sig, for ikke at blive set af den som ”var den”. Ligeledes ”hushjørne,” legede vi. Her skulle vi nå det næste hushjørne uden at blive set af den, som skulle løbe den modsatte vej.

Det var tit vores lege om sommeren. Vi spillede også mange boldspil i den store gård foran plejehjemmet. Her boede jo Frits, Bjarne og Esben, Gerts kammerater på Nordstjernen, dem var der nemlig altid gang i. Vi cyklede også utrolig meget, legede tagfat på dem, og skulle have et ”kørekort”. Gaden var banen, og der blev kørt til, og den sidste, man ikke nåede, vandt. Jeg fik først en ny og hel min egen cykel i konfirmationsgave, før da kørte jeg på Gerts og Gurlis alt for store cykler, hvor jeg ikke kunne nå sædet i starten. Men det var jeg jo ikke ene om dengang at cykle på arvede cykler.

I begyndelsen af tresserne skulle vores ege møbler og store sofagrupper skiftes ud med de moderne lette møbler af teaktræ, som var kommet på mode. Der blev også hængt reoler op, det var ganske nyt på den tid. Ih vor var vi stolte. Men at hoppe og lave gymnastik i møblerne som før, det kunne de nye ikke holde til. Øv! Vi fik heldigvis også snart skiftet de hvide persiener ud med flotte gardiner. Det var meget nemmere end før, hvor vi en gang om måneden ca. skulle vaske persienerne af i sæbevand. Far røg og det gjorde mange dengang, derfor var alt hurtigt gult af røg. I 1956 fik mor og far fjernsyn, det var en 17 tommer Arena. Det blev nu stuens midtpunkt. Vi syntes det var flot at få et TV, og så lige efter at Nordstjernen og slagter Langhoff havde fået et. Men nu kom naboerne hver eneste aften med hver sin kaffekop, og de satte sig over alt i stuen. Det var især, når der var seksdags løb med Kaj Verner og Palle Lykke samt underholdning med kendte sangere og skuespillere, at hele stuen var fyldt. Også plade parade med den pibe rygende Otto Leisner, samt hans træ abe var meget populær. På tre år var mors nye helulden Ege gulvtæppe slidt ned, og her efter fik nu næsten alle naboer deres eget fjernsyn. Vi tre yngste børn skulle i seng ca. kl. halv ni, vi skulle have vores søvn og være friske til næste skole dag. Kun om lørdagen måtte vi blive oppe senere, men når der var så mange folk i stuen, og som også røg, ville vi hellere spille det ene eller det andet spil i køkkenet, og alder helst ned i kælderen og spille bordtennis eller bob. Senere fik vi også et billard bord dernede, som flittigt blev brugt af især far og drengene.

I mange år delte jeg værelse med Gurli eller Gert. Men nu, 12 år gammel, ville far endelig lave pulterkammeret om til et værelse til mig, så jeg nu kunne få mit helt eget værelse. Her inde havde vi altid leget meget. Der var bjælker, et vindue men ellers kun rå væge og gulv. Tænk jeg måtte selv vælge tapetet og farverne samt gulvbelægningen. Jeg ville gerne have loftet så det endte i kip. ”Ok” det havde far ikke set før, men min interesse for at indrette og tegne rum, havde jeg nu helt sikkert fra ham. Nej hvor blev jeg stolt og glad. Endelig mit eget værelse, og det blev rigtigt hyggeligt og selvfølgelig med absolut orden. Far lavede alle tiders briks med to store skuffer under, den holdt i 35 år, så det var kram. Uden på døren havde jeg lavet et skilt, hvor på der stod, ” Her bor Hanne Grete nemlig” det syntes alle var meget morsomt.

Bent blev virkelig god til at spille fodbold, ligeledes selvlært klaver og ikke mindst på trommer blev han fremragende. Han spillede meget som barn og senere med Gert, Loa og Kurt Gårdstal i et band både i Norge og overalt i Danmark. Det var trommerne og også sangen, der optog Bent. Som ung byggede han et meget flot hus i Sparkær. Da så hans første kone Lisbet gik fra ham, hun havde fundet en anden, blev det for dyrt for Bent at bo i huset, han havde på dette tidspunkt også lige købt fars værksted sammen med de to Thoft brødre. De var dygtige tømre, med at drive en forretning er jo en hel anden sag. Far syntes, det var godt at ejerskabet blev delt i tre, så Bent ikke så ung, skulle stå med det alt sammen. Far havde solgt værkstedet ganske billigt til dem, så de sammen kunne klare det. Far og Bent havde advaret Toft brødrene om at huske bank garantier ved byggeri, men det skulle de nok selv bestemme. Nu tabte de penge, og Bent så ikke anden udvej end at opsige partnerskabet. Bent købte nu et hus, som han moderniserede og tjente godt på i Højslev. Her efter køber han brugsen i Høver, hvor han stadig bor med sin kone Gurli. Bent har en dejlig dreng Søren, som han passede rigtig meget som enlig far. Bent lejede en lejlighed i Løgstrup, så Søren kunne være tæt på både sin far og sin mor Lisbeth som boede i Hjarbæk. Søren er i dag kæreste med Camilla. Bent er stadig og har arbejdet mange år på Århus teater på snedker salen, og her er han meget værdsat, endvidere har Bent altid haft sit eget tømre og snedkerværksted i Høver lige op af privaten. Her hygger han sig med sit fag og laver stadigvæk ting til sit hus, til vennerne og til familien.

Bent fandt sin store kærlighed Gurli Harder, faktisk med hjælp fra min søster Gurli. Hun mente, at de ville passe perfekt sammen. Hun inviterede dem med i teateret og ikke længe efter, blev de par. De blev gift og bor stadigvæk i Høver ved Galten. Her har de sammen skabt sig et dejligt hjem. Ligeledes har de et skønt sommerhus ved Vesterhavet. Gurli er mor til Tim og Mette. De har tre børnebørn Kathrine og Bjarke, som bor ved deres mor Chalotte, og lårrig Andreas. Mette bor med sin mand Christian i Schweiz, han har en datter fra første ægteskab, de venter et barn til foråret. Tim bor med sin kæreste Anita og deres lille Andreas i Odense. Lige her hvor jeg skal skrive de sidste linjer, får også Bent blodpropper i hjertet. To af hans kranspulsårer var næsten helt tilstoppede. Bent har haft nogen tid med symptomer, med han troede det var dårlig kondi. Han har fået fem ballonudvidelser med stænder i årerne, så alt er vellykket, og det er vi alle taknemmelige og glade for, for Bent vil vi ikke kunne undvære. Gurli og jeg går nu også til kontrol hos lægen.

I 9kl. lavede vi et sketch i Thorning, i den by Steen Steensen Blicher var præst. Gert skulle filme, mor skulle være lærerinde. Inger Lise, Bent og jeg skulle så være elever. Vi havde selv skrevet replikkerne og lært dem udenad. Ligeledes fundet tøjet der passede til denne periode. Håret var sat med midterskilning og fletninger. Vi skulle høres i lektien også skrive på tavlen. Vi spiste af vore rugbrøds humpler i timen, og det måtte man ikke. Mor skulle spille stram og blive vred, samt sende Bent i skammekrogen. Der var blevet fyldt en flaske med vand, så det skulle se ud som om, at Bent tisede af bare forskrækkelse. Denne eksamens opgave gav os et 10 tal, det var Inger Lise og jeg meget stolt af. Der foruden havde vi så meget sjov ud af at øve os. Filmen blev vist for sensorerne på et stor lærred og var meget livagtig. Ligeledes skrev vi om alle skolerne i området, tog billeder, lavede plancher og interviewe folk. Vi lånte Gerts knallert med dobbelt sæde og susede rundt ud at tale med folk, der vidste noget om skolerne i gamle dage.

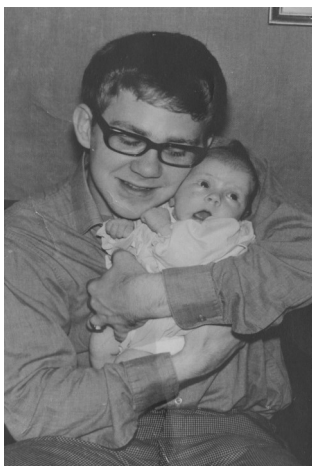
Efterårs ferierne hos Inger Lise i Kvosted var de allerbedste ferier. Her skulle roerne tages op. Ud kørte vi på traktoren til marken som lå lidt langt væk fra gården. Disse turer bag på traktoren i fuld fart over stok og sten med Inger Lise ved rattet, var pragtfulde og faktisk ikke helt ufarlige. Jeg skulle holde godt fast ved skærmene og stå på anhængertrækket. Men at køre stærkt elskede vi og tænkte ikke på farerne. Når marken ikke skrånede for meget, turde jeg godt køre traktoren stille fremad, ellers hjalp jeg Inger Lises far Ejner med at smide roerne op i vognen, medens Inger Lise kørte frem. Det var så hyggeligt at snakke med Ejner, han var så lun og rar. I starten kunne jeg kun bære en roe i greben af gangen, men efter en tid, kunne jeg løfte to eller flere. Om aftenen når vi havde spist og vasket os rigtigt grundigt, og det blev vi så sandelig, og vi var kommen i seng, grinede vi og kunne slet ikke sove, så sjov var der altid hos Inger Lise.

Efter endt 9kl. savnede jeg utrolig meget, især de sidste 2 år af, min skoletid. 10kl. skulle man til Viborg for at få. Der var kun mig der ønskede at fortsætte, men alene turde jeg altså ikke starte på en ny skole. Så kom jeg i huset i Århus og boede hos Gurli i hendes lille loftværelse. Jeg passede en pige på 3år, og samtidig med det arbejdede jeg også om eftermiddagen ca. to timer, de sidste tre måneder, som hjælpepige på skrædder salen på Århus teater. Lene Hansen min søde nabo og engelsklærer skaffede mig en læreplads i Viborg hos frisør Hermann, hvor jeg kunne starte d.2 januar 1966. Inger Lise og mine veje skilles nu en tid, medens vi får vores uddannelser og stifter familie. Vi holder kontakt gennem breve og julekort, samt besøger hinandens hjem nogle få gange. Inger Lise er gift med Ebbe og har Rasmus og Louise samt svigerdatteren Sacha, de er bedsteforældre til Tjalfe og Selma. I 1997 skulle Åge og jeg fejre vores sølvbryllup, og hvis nogen skulle med til festen, skulle det være Inger Lise og hendes mand Ebbe. Siden da har vi besøgt hinanden mindst to gange årligt, og vi har det med hinanden lige som i "gamle dage." Vi tager på ture ud i naturen, besøger museer, er på ferier sammen og hygger os rigtigt alle fire med vin og god sund mad. Ebbe er kunstmaler, og det er altid lærerigt samt en fornøjelse, at lytte til al hans viden, samt se hans malerier. Vi har to dejlige værker af ham på stue vægen, dem nyder vi dagligt.

I 1965 fejrede mor og far sølvbryllup. De kendte så mange mennesker, så de valgte at invitere med lister hos købmand Pindbo og hos købmand Plougmann samt satte en annonce i avisen. Man kunne så skrive sig på til festen, og mor og far skulle så kun sende invitationer ud til familien samt til vennerne i andre byer.

Henriette 1966

Stolt far med Henriette

Agnes syer
Birtes brudekjole

Helle og Tinas dåb 1969

Tvillingerne Helle og
Tina

Nytårsaften 1965 i vores kælder

Gert selvportræt

Lene, Ivan Høeg og Esben fra Nordstjernen

Hanne Grete og Birte
1966

Hanne Grete og Gert
1965

Vores hjem

Agnes i Haven

Agnes pakker til camping

Bent

Marinus' fødselsdag

Hanne Grete i eget strik

Birte i
60ér
look

Gerts band i
1960érne

Inge Lise & Hanne Grete

Inge Lise

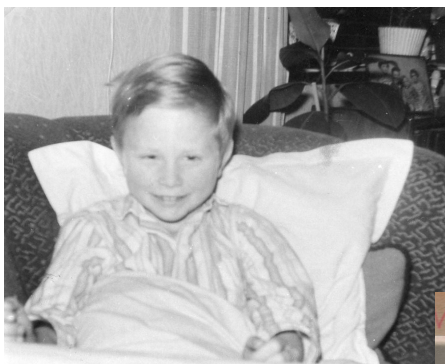
Jonna Torsten Marinus Henriette Agnes

Gurli

Bent Ejvind

Bent syg med mæslinger

*Skole praktik
8 kl.*

*Mogensgades
vuggestue
i Viborg*

*Hanne Grete
pusler baby*

228 personer sagde ja tak til at komme. ”Er forsamlingshuset mon stort nok?” spurgte mor med bævende stemme. Far mente det gik, når også den lille sal blev inddraget. Alle gæsterne sad ”som sild i en tynde”. Fire retter mad var der, først suppe, så et stjernesud, svinekam med gemyse og så is til dessert. Vin til maden? Det var om ikke første gang, man havde vin på boret i Sparkær forsamlingshus, så en sjældenhed der i tresserne. Sikke selskabskjoler mor og Gurli syede til os tre. Ens skulle de være og selvfølgelig hel lange og syes af den fineste råsilke. Mors kjole var syrenfarvet, Gurlis lyserød, og min var sart grøn. Alle var i deres fineste puds denne aften i april, og festen varede til langt ud på natten. ”Stoffers orkester” spillede både under middagen samt til dansen. Festen blev dyr, men den var alle pengene værd, syntes vi alle, og far og mor fortjente om nogen sådan en fest.

Maden og måltiderne i vores hjem var meget danske. Mor købte alt kødet hos slagter Langhoff. Til jul fik vi altid kalkun og steg med rødkål, brunede og hvide kartofler samt kogte æbler med ribsgele. Til dessert risalamande med kirsebærsovs. Om søndagen stod den på steg, mørbrad eller kalvefrikasse og nogle gange som forret tarteletter med hønsekød. Til hverdag fik vi millionbøf, dansk bøf, medisterpølse, frikadeller, boller i karry, stegt flæsk med persillesovs, røde pølser, hvidkåls rouletter, biksemad, kødrand, kylling, koteletter, stuvede hvidkål, stuvede grønkål eller stuvede blomkål, forskellige supper. Altid fik vi kogte hvide kartofler til de fleste retter. Det var yderst sjældent ris blev serveret og aldrig pasta ej heller en skål salat. Om torsdagen var der så fiskedag, ligeledes nytårsaften fik vi fisk, det var kogt torsk med sennep sovs. Årstidens grønsager fik vi også, godt kogte, som tilbehør. Dessert fik vi hverdag. Mest frugtgrød med mælk og sukker, varm kærnemælkssuppe, koldskål og til højtiderne fik vi næsten altid vaniljeis budding, fromage eller fløderand med frisk frugt. Bedste havde også tit lagt en dejlig lagkage sammen med frugt og fløde, det gjorde lykke. Mor lavede ofte en kiksekage, den elskede vi at få til kaffen. Aldrig blev der smidt madrester væk. Til frokost kunne en lille levning gøre far glad. Her blev der serveret kogte eller spejlede æg, leverpostej, spegepølse, rullepølse, hamburgeryg, makrelsalat, sild og oste også en sjældent gang en rejemad. Tomater og agurker var kun på bordet i sommertiden ligeledes Bedstes dejlige friske sommersalat med fløde, og også fra hendes have røstet ribs. Til gengæld havde vi hele året, de mange dejlige syltede ting fra Bedstes have. Vin, øl og sodavand fik vi aldrig til hverdag, her var det saftvand, mælk, kærnemælk eller en enkelt gang juice samt kold vand, vi fik. Hjemmebag var en daglig foreteelse. Der blev bagt masser af småkager, horn, kringler, skærekager, formkager, lagkagebunder, franskbrød, boller og ting af butterdej. Vi betragtede det aldrig som værende usundt at spise kager til mellemmåltiderne, vi brugte så megen energi i vores levevis, at fedtet og sukkeret i maden nemt blev forbrændt.

Tiden har siden forandret sig i min elskede barndomsby. Først nedlagde man banegården og siden trinbrættet, så lukkede tre af købmandsforretningerne, æggepakkeriet, bageren, elektrikerens, de små forretninger og også slagteren. Også fars værksted blev nedlagt efter salget, og på grunden blev der bygget plejeboliger. En købmand er der stadig men hvor længe. Plejehjemmet holdt lige skansen, men er nu blevet en privat institution. Skolen har kun 7 klassetrin, og skolebørnene må til Mønsted i overbygningen. Hvor er det synd, at de små samfund bukkes under, og alt skal være så stort og rentabelt for at blive værdsat. Tænk engang at hele Sparkærs vækst startede med tørveproduktion i den helt store stil. Det gav arbejde til rigtige mange mennesker og trak mange til byen. Direktør Nielsen, som ejede moserne, fik råd til at bygge Patricia villaen Nordstjernen, som var og er en fantastisk flot villa og Sparkærs stolthed og omdrejnings punkt dengang og nu. Kirkegårdgrunden lige op af villaen donerede direktør Nielsen til byen. Man fik nu også en kirke i selve byen. Den tidligere kirke lå i Borris ikke langt fra Bakkely og var faldefærdig og ubrugelig, der er i dag kun få gravstene, som vidner om en svunden tid. Sparkær var en rigtig aktiv landsby også på grund af jernbanestationen. Far sagde flere gange ”godt nok er Stoholm mindre endnu, men vi skal passe på at vores by ikke bliver overhalet,” og det skete desværre.

Mor Agnes blev født d. 25 november 1918 og dør hjemme kun 57 år gammel d. 8 september 1976 af en blodprop i hjertet. Det var et chok og et tab, som vi aldrig glemmer. Hun havde følt sig sløj i

nogen tid, og hun havde bestilt en tid hos lægen. Hen på morgenen var hun stået op og lavet sig en kop kamille. Far fandt hende på sofaen halvt liggende med et smil på læben. Hun var sovnet stille ind. Henriette havde boet hos far og mor i det meste af hendes ti år, det var et usigelig tab for hende, hun skulle nu rykkes op fra sit hjem, flytte fra far og havde mistet sin elskede farmor. Tiden herefter var ikke let for hende. Gert var ikke egnet til børn, og stedmoder Loa var rædsom ved Henriette. Tre år efter kommer vores "lillesøster" hjem til far igen at bo. Det var rigtigt godt for dem begge. Far blev født d. 4 september 1914. Han dør af en forkalket hovedpulsår som springer efter en operation på Skive sygehus d. 22 juli 1988, han blev 74 år. Far havde været syg i to måneder og ventet på denne operation. Vi syntes alle det var så uretfærdigt, at han skulle vente på indlæggelse, og han blev i den grad afkræftet. Han var ellers stærk og havde meget at leve for. Fars gode måde at være på og kærlighed til alle os, savner vi stadig. Gert går til sin læge, han har ondt ind for hjertet. "Du skal tage denne pille, lægge den under tungen og gå en lang tur", sagde lægen, men Gert dør i hjemmet hos Loa sidst på eftermiddagen samme dag. Han blev kun 59 år, og havde stadig gang i mange ting. Han spillede stadig til fest om lørdag samt enkelte aftener om ugen. I Gerts fritid var han aldeles opslugt af sin computer. Gert havde det sådan hele livet, at var der noget der interesserede ham, blev han rigtig god til det, men dette på bekostning af tid til sine børn og familie. Gert var et lege barn og et musikgeni, det kunne vi ikke komme uden om. Gert savner vi ligeledes mor, far og Bedste, de er altid i vore tanker.

Den kristne tro har altid præget danskerne selvfølgelig i forskellige grader. Hjemme i vores hjem blev der sjældent talt eller prædikaet religion. Det lå mere i luften og i den daglige omgangstone, at vi skulle være medmenneskelige, og bestræbe os på at holde de 10 bud, for så ville alle have det godt med hinanden og med sig selv, som Bedste sagde Vi gik i kirke, til søndagsskole i vinter halvåret og bad fadervor med Bedste, inden vi skulle sove. Vi i vores familie blev døbt, konfirmeret, gift og begravet i kirken. Mange gange i mit liv har jeg hørt om mennesker, der syntes at tro er for børn og gamle, og at videnskaben for længst har overhalet det at tro på gud. Jeg mener det har noget med samvittigheden at gøre, om det rører en, det der sker omkring os, samt også at se de små ting i tilværelsen og huske at nyde dem. Være taknemmelige og give før man tager, stole på andre og ikke mindst på sig selv. Min datter Anja der er advokat siger, at der er ca. 75000 love og regler i Danmark som vi skal holde. Jeg mener i store træk, at vi burde kunne nøjes med de 10 bud samt leve efter samt håbe og tro på kirkens budskab. Alt det vi ser stort som småt er jo skabt, hvorfor så ikke indse, at der må være en gud som kan alt og vil alt.

Den 19 marts 1966 møder jeg Åge i Søby forsamlingshus, det var kærlighed ved første blik. Møder hans store og spændende familie. Den kommer til at fylde meget i mit liv de næste 44 år, ligeledes gør min familie, mit job og alle vennerne, intet ville jeg undvære. Jeg har fået, den mand jeg elsker og verdens dejligste børn, børnebørn og svigerbørn. Den uddannelse som jeg drømte om, og 31 år som selvstændig frisør. Det dejligste hjem har vi sammen skabt ude i vor herres vilde natur. Meget arbejde, håndens arbejde, men det ville generne, der hvor jeg stammer fra, og mine rødder "holder."

Mine erindringer og ane historier er selvfølgelig farvet en smule, men min barndom i mit hjem hos min familie var særdeles varm, lys, aktiv og spændende, og det skyldes ikke mindst vores forældres syn og livsopfattelse samt deres kærlighed til os fire børn og til hinanden. Det har været en fornøjelse at dykke ned i en barndoms erindring som min. Jeg har fået lov til at være barn og ung og derfor kunne blive et helt menneske. Tiden til at skrive har ikke været der før nu, men alt jeg har oplevet, fået fortalt og nu har skrevet ned har altid ligget klar, jeg ville at I skulle kende det alt sammen. Mit ønske er, at I må få lige så meget ud af at læse alt dette, som det har glædet mig at skrive det. Det er tilegnet Åge, Anja, Ditte, Bjarke og vore børnebørn Benjamin, Hjalte og Naja, samt vores to svigerbørn Dorthe og Jakob. Mine søskende Gurli, Bent samt Gerts tre børn, Henriette, Helle og Tina samt alle deres familier og efterkommere, endvidere tilegnet Inger Lise og alle andre interesserede.

De kærligste hilsner Hanne Grete Staun.

Skål!
B
A
K
T
O
F
T.

Udflygt i 6 KL - Dollerup
Vi
får
os
lige
en
Gyngetur

AH
IS!

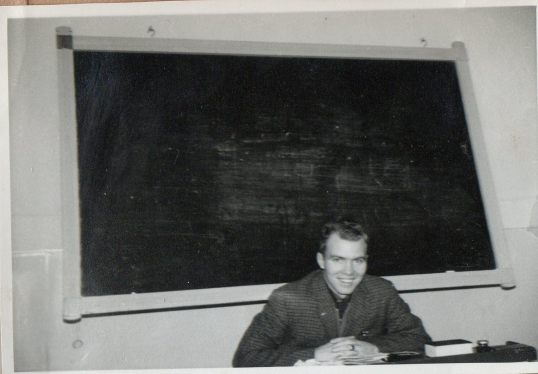

Pas
på
vi
sa
l-
Der

HI HI HI

MØNSTED UDFLYGT.

M. 2. FORSTANDER

Knudsen - næn fyr.

6 KL - næn opstilling i solen.

LEGE PÅ MØNSTED KALKGRUBBER.

VI CYKLEDE TIL MØNSTED

Se min kjole...

Glansbilleder

Påklædningsdukker

4
m
a
r
t
s

1
9
7
2

Hanne Grete Åge Anja Ditte
Bjarke Benjamin Hjalte Naja 2010

Se kært jeg tænker tilbage
på mine barndoms dage.
Her var der en fader og moder,
og vi havde mange goder.
Der var tid til det som var vigtigt
det nære det varme var rigtigt

Der var regler som skulle holdes.
Til nat var der hænder der skulle foldes.
Vi lærte at tænke på andre
i anernes fodspor at vandrers.
Respekt for voksne og lytte
det gav os en masse i bytte

Vi fik lov at være børn rigtigt længe.
Blev puttet med fadervor i senge.
Næste kærlighed var en selvfølge,
ikke bare en nymodens bølge.
Ansvar og troen på os selv
det fik vi og det var vores held

Vi blev rustet til ungdommens dage
husk at bøje hovedet og ikke klage
klem på og have arbejdsglæden
være med til at danne kæden.
Individualist må man gerne være
men husk at værne om sine kære

Danne bånd at finde nye venner
det er ikke bare noget som hænder.
Man skal i livet give noget selv
så kommer kærligheden og man får held
til at føre slægten videre selv
dette er genernes kildevæld.

Hanne Grete Staun

Billedalbum